Бүхы оронуудай пролеторинар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 280 (15302) | 1979 оной декабриин 6, четверг | Сэн 2 мүнгэн

ТҮНЗЭГЫГӨӨР ХАЙЛБАРИЛАН ХОЙЛГУУЛХА

КПСС-эй Центральна Комитедэй ноябриин (1979 он) пленумэй түүхэтэ шидхэбэринүүдые, СССР-эй арбадахи Үндэсэй Верховно Советэй хоёрдохи сессиин баталан гаргаһан тогтоолнуудые бүхы совет арад, мүн түбы дэлхэй дахяа хамаг түрүү хүн түрэлтэн тоо ехэ һайшаалтайгаар хүлсэ, түнзэгыгөөр шудалжа захалба. Тус Пленум дээрэ Л. И. Брежневэй хэлэһэн удха түгэлдэр, холын үеэдэ хүрсэ үгэ үнэн сэхэ ажалша зоной урма зориг хөдөлгөөнэй хөрөөрөө, хүн бүхэнэй ухаан болод ба улаан зүрхэндэ хүрүүлна, хүн бүхэнэй ухаан болод ба улаан зүрхэндэ хүрүүлнэ, хүн бүхэнэй ухаан болод ба улаан зүрхэндэ хүргүй ехэ баяр, омогорхол түрүүлнэ. Тиигэншьегүй, Ушарынь гэхэдэ, эдэ политическэ документнүүд бүгэдэ шанарааараа, уг зорилгоороо манай түрэл арадай түлөө, тэдэнэй ажаһуудал болон ажал хэрэгые саашаа дэлхэй дүлэй улам һайжаруулгада бүримүһэн зорюулагдана ха юм. Үндэсэй түрэл орон доторнай хаа хаанагүй—промышленные предприятинууд болон барилганууд дээрэ, колхоз ба совхозуудта, һургуулинууд болон эмхи зургаануудта, ямарша коллективүүдтэ үргэнөөр зүбшэн хэлсэгдэжэ байна. Энэгээр ажалшадай һонирхохоньшье ойлгосотой. Түүхэ гэхэдэ, эдэ документнүүд дотор экономикын, түсэбэй, табан жэлэй дүрбэн жэлэй дүнгүүдэй, тэрэнэй түгэсэлдэ жэлэй түсэбүүдэй гүнзэгы шэнжэлэл али бүхы талаань хэгдэһэн байна. Мүн ойрын ба холын хараа-зорилгонууд табигдаа, дутуу дунданууд элирүүлэгдээ, ямаршье усадхаха арга боломжонууд харуулагдаа.

Энэхөөрөө, арбадахи табан жэлэй үнгэрһэн үедэ КПСС-эй Үндэсэй съездын шидхэбэринүүдые бэелүүлэн, манай арад олонтамшагта амжалтануудые туйлаһан байна. Жэшээнь, энэй дүрбэн жэл соо национальна олзо доход юһэдэхи гол жэлэй энэ үеынхитэй сасуулбал, 16,2 процентээр ихэрүү, али 323 миллиард түхэригөөр дээшэлээ. Тиихэдэ, арадай ажахын үндэнэ һуури болодог үйлэдбэрийн гол салбаринууд байгша ондо 1 триллионһоо дээшэ түхэригтэ хүрөөр харааалагдана.

Үндэрэшэлэн энэ үедэ хүдөө ажахын материально-техническэ үндэнэ һуури үргэдхэгдэжэ байнхай. Хүдөө нютагта 1,5 миллион трактор, тарыа хуряалгын 426 мянган гектар болон бусад онһон техникэ, 317 миллион гектар үтэгжүүлгэ абаһан байха юм.

Ажахын байгуулалтада амжалтануудай туйлагдахада, тус зоной ажабайдалай материальна ба соёл гэгээрэлэй талаанууд дээшэлһэниинь эли. Дүрбэн жэлэй туршада 10 хүндэ хүртэсын талаар бодото олзо —13-һаа үлүү процентээр, рознично эд бараанай эрьесэ сасуудхаһан сэнхэрэ — 18 процентээр, ажаһуудалай эрилтэ хангалгын хэмжээн гурбанай нэгэ хубяар дээшэлбэ.

Тобшолон хэлэхэдэ, партийн XXIV, XXV съезднүүдээр тогтоолгаһан экономическа болон социальна зорилгоууд бэелүүлхэ талаар горитой хүдэлмэри ябуулагдана байна.

Мүнөө бүхы Эхэ орон соомнай, тэрэ тоодо манайшье Үндэсэй республикын промышленна предприятии, колхоз, совхоз дотуурдэндэ арадай социалис мүрысөөн шэнэ хүсэтэй болгохо дэлгэржэ, эршэтэ ажалай дэлисэ улам үргэдэжэ, ямаршаһай. Политическэ ба ажалай дэбжэлтын нимэ оршон тодалга нютагуудтахи партийна организацинууд үзэл нютагай хүдэлмэрийе үргэнөөр, тодорхойгоор, ажахын ажилгонуудтай нягта холбоотойгоор ябуулхые оролдоно. Эгээл эдэ үдэрнүүдтэ партийна комитедүүд хүн зоной ажалые ойлгуулажаһан хүдэлмэрийе эмхидхэхэ, шэнэ нүлөө үзүүлэн онол аргануудые хэрэглэжэ эхилээ. Жэшээлхэдэ, КПСС-эй Зэлэн, Кабанскын, Прибайкалийн болон бусад районууд тусхай пропагандистска бүлэгүүдые эмхидхэжэ, ажалжөөндэ байһан холын фермэ, отаранууда эльгэ. Энэ хүдэлмэридэ хүдөөгэй интеллигенциин түлөөлөгшэд — багшанар, врачнар, хүдөө ажахын мэргэжэлтэй хүн үргэнөөр хабаадуулагдана. Тэдэнэр КПСС-эй ЦК-гай болоһон Пленумэй, СССР-эй Верховно Советэй сессиин материалнуудаар лекци, элидхэл, хөөрэлдөөнүүдые үргэхэһөө гадна, харуулан ойлгуулха агитацие эмхидхэнэ, дайшалхы хуудаһанууде гаргана, нютагай радиогоор үгэ хэлэнэ. Энэ хэмжээ ябуулгын үшөө нэгэ онцлогшэнжэнь гэхэдэ нинтэ политическэ хүмүүжүүлгын хүдэлмэридэ соёл сурталай хүдэлмэрилэгшэдтэй суг хамтын предприятинуудай, колхоз, совхозуудай, ажахын ортодоксай хүтөлбэрилхы тушаалтадай элэбхитэйгээр хабаадуулаһан байһаниинь һайшаалтай. Энэнэй аша үрэ ехэ.

Үндэсэй хэмжээдэ ябуулгын үндэсэй хэмжээдэ ябуулгын гол хэсэгтэ — багшанар, врачнар, хүдөө ажахын мэргэжэлтэй хүн үргэнөөр хабаадуулагдана. Тэдэнэр КПСС-эй ЦК-гай болоһон Пленумэй, СССР-эй Верховно Советэй сессиин материалнуудаар лекци, элидхэл, хөөрэлдөөнүүдые үргэхэһөө гадна, харуулан ойлгуулха агитацие эмхидхэнэ, дайшалхы хуудаһанууде гаргана, нютагай радиогоор үгэ хэлэнэ. Энэ хэмжээ ябуулгын үшөө нэгэ онцлогшэнжэнь гэхэдэ нинтэ политическэ хүмүүжүүлгын хүдэлмэридэ соёл сурталай хүдэлмэрилэгшэдтэй суг хамтын предприятинуудай, колхоз, совхозуудай, ажахын ортодоксай хүтөлбэрилхы тушаалтадай элэбхитэйгээр хабаадуулаһан байһаниинь һайшаалтай. Энэнэй аша үрэ ехэ.

Үндэсэй хэмжээдэ

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

ЭМХИТЭЙГЭЭР, ЭРИЛТЭ ЕХЭТЭЙГЭЭР

Манай районой партийна эхин мүн цехүүдэй организацинуудта, партийна бүлэгүүдтэ тоосоото һунгалтын суглаануудыг боложо дүүрэбэ. Энэ политическэ ехэ удха шанартай кампани байгаа. Энээнние эмхи гуримтайтаар үнгэргэхын тула КПСС-эй райком, парткомуудболон партийна эхин организацинууд бэлэдхэлэй ехэ хүдэлмэри ябуулһан гэжэ.

Түбхын түрүүлэн КПСС-эй райком парткомуудай, партбюро болон эхин парторганизацинуудай секретарьнарай семинар зарлажа, тэндэ тоосоото һунгалтын суглаануудые ямар гуримтайгаар үнгэргэхэ тухай шухала шухала заабаринуудые үгэһэн байха юм. Удаань энэ хэрэг эмхидхэлтэдэ туһалхын тула партийна организацинуудта КПСС-эй райкомой аппарадай хүдэлмэрилэгшэд, районой партийна эдэбхитэд эльгээгдээ һэн.

Тиигээдшье партийна диилэнхи олон эдэбхитэд, партийна хүтэлбэрилэгшэд, коммунистнууд даалгагдаһан хэрэгтээ тон харюусалгатайгаар хандажа, тоосоото һунгалтын суглаануудые эмхитэйгээр, тодорхойлогдоһон болзор соонь үнгэргэхэ талаар КПСС-эй райкомой эрхилһэн ажал ябуулгада ехэ туһа хүргөө гэжэ эндэ тэмдэглэхэ шухала.

Партийна эхин организаци бүхэндэ, партийна бүлэг бүхэндэ зарлагдаһан тоосоото һунгалтын суглаан һайнаар үнгэрөө. Партиин тодорхойлһон ажахын-политическэ зорилгонуудые бэелүүлхэ, дүрбэдэхи жэлэй, мүн арбадахи табан жэлэй түсэб бухы дээрэнь амжалтатайгаар дүүргэхэ хэрэгтэ коммунистнуудай хүсые гүйсэд элсүүлхэ эрилтэ эдэ суглаануудай гол удхань боложо шадаа. Тоосоото һунгалтын суглаануудые 26 эхин, 31 цехэй парторганизацинуудта, партийна 18 бүлэгтэ болоо. Хэнэйшье мэдэһээр, эдэнэр бултадаа үйлэдбэриин шинидхэхы участогуудтэ ажалшадай коллективүүдтэ байгуулагдаһан тула тэдэнэй согсолхо, шэнжэлхэ, тодорхойлхо юумэнүүдынь нилээл олон байгаа гэжэ хэлэлтэй.

Тиихэтэй хамта тоосоотогуудтаа районой коммунистнууд бүгэдөөрөө шахуу ерэһэн, тоосоото элидхэл зүбшэлгэдэ олоороо эдэбхитэйгээр хабаадалсаһан байна. Районой хэлхеэ холбооной узелай, Хэжэнгын дунда һургуулиин, районой больницын, бусад хэдэн парторганизацинуудай суглаануудые бүридэлдэ байһан бүгэдэ коммунистнуудай хабаадалгатайгаар боложо үнгэрөө бшуу. Тобшолон хэлэхэдэ, районой коммунистнуудай 95-һаа дээшэ процентнь суглаандаа ерэһэн, 400 шахуу хүн тоосоо зүбшэлгэдэ хабаадаһан байна. Энээхэн хоёр баримта хадаа коммунистнуудаймнай эдэбхиин, ниитын ажабайдалай түлөө харюусалгын улам дээшэлжэ байһые тодорхойлно.

Бухы партбюронуудай, секретарьнарай тоосоото хугасаада ябуулһан хүдэлмэрішь хангалтатай гэһэн сэгнэлтэ абаа. Партбюронуудай секретарьнарай бүридэл шанарайнь талаар һайжаруулха асуудалда горитой анхарал хандуулагдаа. Бюродо, мүн секретарьнараар эдэбхитэй, алишье талаараа бэлэдхэл һайнтай, нютаг зондоо, коллектив соогоо хүндэтэй, ажал хэрэг мэдэхэ коммунистнуудыг һунгагдаа. Тэдэнэй дунда эхэнэрнүүд, хүдэлмэришэд, хүдэлмэришэдэйнгөө аша туһада зорюулһан эдэ болон бусад хэмжээ ябуулганууд заводой үйлэдбэридэ, ажабайдалда һайн, урагшатай нүлөө үзүүлнэ гэжэ тэмдэглэмээр.

СССР-эй министерствын предприятинуудай хоорондо дэлгэрһэн бухэсоюзна социалис мүрысөөндэ үнгэрһэн һүүлэй кварталай дүнгөөр гурбадахи һуури манай завод эзэлһэн байна. Продукци худалдаха арбан һарын түсэбые предприятимнай 100,3 процент дүүргээ. Нёдондоной энэ үеынхитэй сасуулхада, 887 мянган түхэригэй продукци ехээр худалдагдаба. Товарна продукци гаргаха түсэб 100,4 процентээр дүүргэгдээ.

Коллектив соо социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрнэ. 120 гаран хүдэлмэришэд 1980 оной түсэбөөр ажаллажа байнхай. «Өөрынгөө мэргэжэлээр эрхим хүдэлмэришэн», «Эрхим залуу хүдэлмэришэн», «Заводой эрхим конструктор», «Заводой эрхим технолог», «Залуушуулые һурган хүмүүжүүлэгшэ» гэхэ мэтын олон янзын мүрысөөн жэлһээ жэлдэ улам дэлисэ ехэтэйгээр эмхидхэгдэнэ. «Табан жэлэй түсэб — дүрбэн жэлэй туршада» гэһэн токарь А. Яковлевай, «Хубиингаа (бригадын) табан жэлэй даабариие В. И. Ленинэй түрэһөөр 110 жэлэй ойдо» гэһэн К. Матвеевэй бригадын, мүн фрезеровщик А. Телешевэй, «Жэлэй даабариие декабриин 10-да дүүргэхэ» гэһэн токарьнууд В. Яковлевай, К. Николаевай гаргӓһан үүсхэлнүүд үргэн ниитээр халуунаар дэмжэгдээ һэн.

Тиихэтэй хамта «Үйлэдбэриин эрхим болбосон байдалтай участок», «Бухы бригадаараа өөһэдөө өөһэдыгөө хинаха эрхэдэ хүртэхын түлөө», «Комсомолецто —шанарай өөрын тэмдэг» гэхэ мэтын хэдэн үүсхэлнүүд завод соо мүндэлжэ, тэдэ нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө шанга тэмсэл үргэлжэлжэ байдаг гээшэ.

Шудхалгын цехэй (начальник Ю. Г. Ильков), инструментальна цехэй Н. Я. Молдовар гэгшын даадаг мастерска участогай коллективүүд завод соо эхи түрүүлэн социалис уялгаяа дүүргэһэн тухайгаа мэдээсээ һэн.

Профсоюзай организациин, завком болон цехкомуудай зүгһөө хүдэлмэрилэгшэдэй аша туһада зорюулдаг хүдэлмэридэ, хэмжээ ябуулганууда дутагдалнууд огто үгы гэжэ хэлэхээр бэшэ ааб даа. Манай заводой ажабайдалда дутуу дунданууд, шинидхэгдээгүй асуудалнууд үшөө олон. Тэдэнэй тушаа һаа үнгэрһэн профсоюзай тоосоото һунгалтын суглаануудые болон заводской конференцын дээрэ схэ хөөрэлдөөн болоо. Тэдэ дутагдалнуудые усадхаха арга боломжо манда бии. Цехүүдтэ байгуулагдаһан профсоюзай 20 эхин организацинуудай, үйлэдбэриин участогуудта тогтоогдоһон профсоюзай 35 бүлэгүүдэй, саг үргэлжын комиссинуудай, бусад эдэбхитэдэй хүсые нэгэдхэн хүтэлбэрилөөд байбал, тэдэ асуудалнууд шинидхэгдэхэ байха.

В. УГОЛЬНИКОВ,
Улаан-Удын «Теплоприбор» заводой профсоюзай завкомой түрүүлэгшэ.

Тоосоото һунгалтын суглаануудтаа районой партийна комитетэй секретариин ажал ябуулгые саашадаа улам һайжаруулха, үрэ дүн баяндтэй гэжэ тоологдоно. Тэрэ шэлэн түл үсөөнөөр абтана, ниитын адууһа мал олоор гарзална. Һубайралга үргэлжэлһөөр. Эдэ дутагдалнууд мал ажалай продуктнуудые абаха, гүрэндэ худалдаха тогтоол соо табигдаһан зорилгонуудые бэелүүлхэ талаар партийна эхин организацинуудта оло олон хэмжээнүүд абтана. Гэхэ зуура «Бурводстрой» трестын ПМК-гай Худанай леспромхозой, заһабарилга-барилгын участогай партбюронуудай хүдэлмэри тоосоото һунгалтын суглаан дээрэ ехэ шүүмжэлэлдэ ороо. Энэ саашадаа эбсэшэгүй дутагдал гэжэ тэндэ тэмдэглэгдэһэн байха юм.

Тоосоото үедэ районой партийна эхин организацинууд өөһэдынгөө зэргые бэхижүүлхэ, шэнэ хүнүүдые партида абаха, залуу коммунистнуудые хүмүүжүүлхэ гэжэ оролдоһон байна. Энэ жэлэй юөнэн һарын туршада район соо 77 хүн КПССэй гэшүүндэ кандидадаар абтаа. Тэрэнэй 72,7 процентнь хүдэлмэришэд, 70,1 процентнь комсомолой гэшүүд. Энэ талаар Хэжэнгын, «50 лет Октября» совхозуудай, Хэжэнгын ГРП-гэй, «Первомайский» совхозой Хөөрхын отделениин болон бусад хэдэн парторганизацинууд горитой ороолдоло гаргаһан байна. Тиигээд тэрэнэйнгээ үндэһөөр тэдэ бүгэдэниие хүсэндэнь хүргэхэ зорилго хараалһан хэмжээ ябуулганууд зохёогдохо, бодото хэмжээнүүд абтажа эхилхэ зэргэтэй. Энэ асуудал КПСС-эй райкомой саг үргэлжын хиналта доро байха.

Г. БАЛЬЖИРОВ,
КПСС-эй Хэжэнгын райкомой эмхидхэлэй таһагые даагша.

«Главвостоксибстрой» трестын 8-дахи автобазада В. Н. Первушин жолоошоноор хорн гаран жалда ажаллана. Үндэр мэргэжэлтэй жолоошон комунис ажалай ударник гэһэн нэрэ зэргэтэй, халаанайгаа даабари ходо үлүүлэн дүүргэжэ, бусадта үльгэр жишээ харуулдаг юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: В. Н. Первушин.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ДОЛГЕО ТУСТАГАЙ ЭРЬЕДЭ

Горхоной хойто хажуугаар хэлхы бургааһан, налюу энгэр талаарнь эрез-марядн соорхой, бургааһан, намаг, һобхо ногоотой, холо саагуур харабал, шэнэһэн хүхэ туужа, хэсэг хэсэгэр хуша модон бамбайха. Долоо-найман жэлэй саада тээ колхозой трактористнууд хэдэн олон трактортайгаар, колхозойнгоо түрүүлэгшэ А. Налхановай хүтэлбэрн доро барилгын модо бэлэдхэхээ нишэ гаража захалһан юм.

Тиихэдэл Унагай гэжэ үгэ һая хэлэгдээ һэн. Унагайн бишыхан талмай дээрэ урдань юуншье баригдаагүй байгаа. Нэгэ хэдэн жэл үнгэрхэлөөр Унагайн шарай хубилжа, түргэн урасхалта Тустаг горхоной хажуугаархи баян бэлшээрн хэрэглэгдэжэ эхилээ. Эндэ 10 фермэ малай адлихан байрануд түхеэрэгдэжэ, малшадай олоороо нэгэ газарта ажалладаг болоһоор гурбан жэл үнгэрбэ. Нэгэ адли ажалтай, нэгэ хүн шэнги, урматай хүхюунээр амардаг болоо. Залуу һаалишад, малшад олошороо.

Эдэ фермэнүүдтэ зэрлиг, дошхон хайнагууд харуулаганда. Эдэ малһаа урдань сүүдхэдэ 3—4 литр һүн гарадаг һэн. Намар болоходо, һүнэйнь тоһолиг 7—8 процентэй хүрэдэг хадаа абтаһан һүнэйнь шанар дээгүүр байдаг гээшэ.

Унагайн һаалишад хайнаг үнеэн бүриһөө сүүдхэдэ 5—6 килограмм һӱ һаана. Эндэ хамта дээрээ 136 хайнаг һаагдана. Сүүдхэ бүхэндэ 780—800 литр һүн абтана. 10 хоногой туршада 440 килограмм тоһон тушаагдана, һара соогоо тэрэнь 14 центнертэ хүрэнэ.

Һаалишад О. У. Аюшеева, Ш. М. Табитуева, М. О. Шорноева, Х. С. Дондокова, П. Арзухаева болон бусад социалис мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ ябана. Үнеэдэй тарган, тиимэл хадаа һүн ехэ һаагдана. Ахалагша һаалишан Дарима Нимаевна Үндаева һӱ һаали ехэ болгохо, шанарыень дээшэлүүлхэ гэжэ саг үргэлжэ оролдожо ябадаг юм.

Д. ДУГАРОВ,
хүдөө бэшэгшэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Унагайн һаалишад.

Авторай фото.

ХҮДЭЛМЭРИШЭДЭЙ АША ТУҺАДА

Цехүүдэй месткомуудай, өөрынгөө дэргэдэ байгуулагдаһан саг үргэлжын комиссинуудай хүдэлмэри тушаа профсоюзай заводской комитет анхаралаа ходо хандуулжа байдаг. Тэдэнэй ажал хэрэг имагтал һайн дуранай гуримаар, олонниитын хабаадалгатайгаар ябуулагдадаг һэн туладань саг үргэлжын хүтэлбэриин шухала байһаниинь мэдээжэ зүйл ааб даа. Эдээнээр лэ дамжуулан, заводой хүдэлмэрилэгшэдые үйлэдбэри хүтэлбэрилгэдэ оloор, эдэбхитэйгээр хабаадуулха арга олдоно бшуу.

Тиихэтэй хамта месткомууд, саг үргэлжын комиссинууд коллективүүдэйнгээ дунда социалис мүрысөө эмхидхэхэ, ниитын хиналта байгуулха, заводой хүдэлмэрилэгшэдэй һуудал байдал һайжаруулха, ажал дээрэнь таатай зохид эрхэ байдал хангаха хэрэгтэ хабаадуулалсажа, завкомой ажал ябуулгада ехэ туһа нэмэри оруулна бшуу. Тобшолон хэлэхэдэ, эдэнэр завкомой ёһотойл түшэг тулгууринь болоно гээшэ.

Жэшээнь, үйлэдбэриин-ниитын комиссиие завкомой гэшүүн, заводой ахамад инженер Ю. В. Музыка хүтэлбэрилдэг. Тус комиссиин гэшүүд инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй хубиин творческо түсэбүүдэй шанарые шалгажа үзэһэн, сетевой графиг зохёолгые мүн лэ хиналта дороо абажа, ябасыень шалгажа байгаа. Тиихэдэ инструментальна цехэй участогуудые ажахын тоосооной гуримда оруулгые шэнжэлээ һэн.

Ажал сахин хамгаалха, аюулгүй байлгын техникэ сахилгын талаар комиссиинхид хүдэлмэришэдэй хүдэлжэ байһан газартаа усал аюулгүйгөөр хүдэлхэ заабари үгэлгын шанар шалгажа байдаг. Мүн заводой үбэлэй үедэ хүдэлхөөр хэр бэлдэһые, сагһаа үлүүгээр хүдэлмэришэдые ажаллуулдаг ябадалые усадхаха талаар ямар хэмжээнүүдэй абтажа байһаарнь, бодото байдалаарнь һонирходог юм. Эдэ хүдэлмэринүүдэйнгээ эсэстэ өөһэдынгөө ажаглалта болон тобшолол заводой дирекциле, завкомдо мэдээсэдэг гуримтай.

Заводой столовонуудай хүдэлмэриие хинаха, залуушуулай дунда хүдэлмэри ябуулдаг комиссинууд яһала һайнаар, бүтэмжэтэйгөөр хүдэлдэг юм. Залуушуулай дунда хүдэлмэри ябуулдаг комиссиин гэшүүд ВЛКСМ-эй комитедтэй нягта холбоотойгоор хүдэлдэг байна. Залуу үеэнэй хүдэлмэришэдэй зэргэдэ жагсаһан ушарые тэмдэглэдэг, спортивна хэмжээ ябуулганууда тэдэнние хабаадуулха, хүдэлмэришэн залуушуулай һургуулида ябуулха талаар ехэ оролдолго гаргадаг.

Нимэл комиссинуудай ниитын хүсөөр заводой хүдэлмэрилэгшэдэй үхибүүдтэй янза бүриин хэмжээ ябуулганууд үнгэргэгдэдэг, городтохи театр болон кинотеатрта, эдэб концертнүүдтэ хамтаараи, гуримтайгаар ошолго эмхидхэгдэдэг юм.

Эдэ болон бусад комиссинуудай эмхидхэдэг хэмжээ ябуулганууд хадаа заводой коллективэй гэшүүдэй аша туһада, һайнаар, бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллаха, бэедээ аша туһатайгаар ажалһаа сүлөөтэй сагаа үнгэргэхэ хэрэгтэнь имагтал зорюулагдана гэжэ тэмдэглэлтэй.

Социально-соёлой хэмжээ ябуулганууда завком горитой мүнгэ гаргашална. Курорт, санатори, профилакториі, турбаза ошохо путевконууд худалдан абтадаг, орон соогуур, мүн харнин оронуудаар аяншалха дуратайшуулда алибаа туһаламжа үзүүлэгдэдэг гээшэ. Тиихэдэ заводой хүдэлмэрилэгшэдэй олон үхибүүд пионернүүдэй лагерьта амарна.

Һүүлэй жэлнүүдтэ байргүй гү, али үйтан, таарамжагүй байратай хүдэлмэришэдые һайн гэрээр хангаха асуудалда горитой анхарал хандуулагдаа. Бюродо, мүн секретарьнараар эдэбхитэй, алишье талаараа бэлэдхэл һайнтай, нютаг зондоо, коллектив соогоо хүндэтэй, ажал хэрэг мэдэхэ коммунистнуудыг һунгагдаа. Тэдэнэй дунда эхэнэрнүүд, хүдэлмэришэд, коммунистнууд бүгэдэ коммунистнуудай хабаадалгатайгаар боложо үнгэрөө бшуу. Тобшолон хэлэхэдэ, районой коммунистнуудай 95-һаа дээшэ процентнь суглаандаа ерэһэн, 400 шахуу хүн тоосоо зүбшэлгэдэ хабаадаһан байна. Энээхэн хоёр баримта хадаа коммунистнуудаймнай эдэбхиин, ниитын ажабайдалай түлөө харюусалгын улам дээшэлжэ байһые тодорхойлно.

Бухы партбюронуудай, секретарьнарай тоосоото хугасаада ябуулһан хүдэлмэришь хангалтатай гэһэн сэгнэлтэ абаа. Партбюронуудай секретарьнарай бүридэл шанарайнь талаар һайжаруулха асуудалда горитой анхарал хандуулагдаа. Бюродо, мүн секретарьнараар эдэбхитэй, алишье талаараа бэлэдхэл һайнтай, нютаг зондоо, коллектив соогоо хүндэтэй, ажал хэрэг мэдэхэ коммунистнуудыг һунгагдаа. Тэдэнэй дунда эхэнэрнүүд, хүдэлмэришэд, хүдэлмэришэдэйнгөө аша туһада зорюулһан эдэ болон бусад хэмжээ ябуулганууд заводой үйлэдбэридэ, ажабайдалда һайн, урагшатай нүлөө үзүүлнэ гэжэ тэмдэглэмээр.

СССР-эй министерствын предприятинуудай хоорондо дэлгэрһэн бухэсоюзна социалис мүрысөөндэ үнгэрһэн һүүлэй кварталай дүнгөөр гурбадахи һуури манай завод эзэлһэн байна. Продукци худалдаха арбан һарын түсэбые предприятимнай 100,3 процент дүүргээ. Нёдондоной энэ үеынхитэй сасуулхада, 887 мянган түхэригэй продукци ехээр худалдагдаба. Товарна продукци гаргаха түсэб 100,4 процентээр дүүргэгдээ.

Коллектив соо социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрнэ. 120 гаран хүдэлмэришэд 1980 оной түсэбөөр ажаллажа байнхай. «Өөрынгөө мэргэжэлээр эрхим хүдэлмэришэн», «Эрхим залуу хүдэлмэришэн», «Заводой эрхим конструктор», «Заводой эрхим технолог», «Залуушуулые һурган хүмүүжүүлэгшэ» гэхэ мэтын олон янзын мүрысөөн жэлһээ жэлдэ улам дэлисэ ехэтэйгээр эмхидхэгдэнэ. «Табан жэлэй түсэб — дүрбэн жэлэй туршада» гэһэн токарь А. Яковлевай, «Хубиингаа (бригадын) табан жэлэй даабариие В. И. Ленинэй түрэһөөр 110 жэлэй ойдо» гэһэн К. Матвеевэй бригадын, мүн фрезеровщик А. Телешевэй, «Жэлэй даабариие декабриин 10-да дүүргэхэ» гэһэн токарьнууд В. Яковлевай, К. Николаевай гаргӓһан үүсхэлнүүд үргэн ниитээр халуунаар дэмжэгдээ һэн.

Тиихэтэй хамта «Үйлэдбэриин эрхим болбосон байдалтай участок», «Бухы бригадаараа өөһэдөө өөһэдыгөө хинаха эрхэдэ хүртэхын түлөө», «Комсомолецто —шанарай өөрын тэмдэг» гэхэ мэтын хэдэн үүсхэлнүүд завод соо мүндэлжэ, тэдэ нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө шанга тэмсэл үргэлжэлжэ байдаг гээшэ.

Шудхалгын цехэй (начальник Ю. Г. Ильков), инструментальна цехэй Н. Я. Молдовар гэгшын даадаг мастерска участогай коллективүүд завод соо эхи түрүүлэн социалис уялгаяа дүүргэһэн тухайгаа мэдээсээ һэн.

Профсоюзай организациин, завком болон цехкомуудай зүгһөө хүдэлмэрилэгшэдэй аша туһада зорюулдаг хүдэлмэридэ, хэмжээ ябуулганууда дутагдалнууд огто үгы гэжэ хэлэхээр бэшэ ааб даа. Манай заводой ажабайдалда дутуу дунданууд, шинидхэгдээгүй асуудалнууд үшөө олон. Тэдэнэй тушаа һаа үнгэрһэн профсоюзай тоосоото һунгалтын суглаануудые болон заводской конференцын дээрэ схэ хөөрэлдөөн болоо. Тэдэ дутагдалнуудые усадхаха арга боломжо манда бии. Цехүүдтэ байгуулагдаһан профсоюзай 20 эхин организацинуудай, үйлэдбэриин участогуудта тогтоогдоһон профсоюзай 35 бүлэгүүдэй, саг үргэлжын комиссинуудай, бусад эдэбхитэдэй хүсые нэгэдхэн хүтэлбэрилөөд байбал, тэдэ асуудалнууд шинидхэгдэхэ байха.

В. УГОЛЬНИКОВ,
Улаан-Удын «Теплоприбор» заводой профсоюзай завкомой түрүүлэгшэ.

Манай Ленинэй орденто локомотив-вагон заһабарилгын заводой кузнечнэ цехэй В. Н. Пушкаревой хүтэлбэрилдэг бригадын түмэршэ дархашуул «Гээгдэгшэдгүйгөөр хүдэлхэ» гэһэн үүсхэл түрүүлэн дэмжээ һэн. Мүнөө энэ үраа доро манай заводой 140 бригада, 30 мастерска участок, хубиин тоосоогоор ажалладаг 1800 хүдэлмэришэн хүдэлнэ. Заводоймнай хүдэлмэришэдэй хахадынь партийна, комсомолшуудай, экономическа һуралсалда, юрэнхы дунда һургуулида һурана. Энэ хадаа заводой цехэй болон участо-

ГЭЭГДЭГШЭДГҮЙГӨӨР ХҮДЭЛХЫН ТУЛА

гуудай коллективүүдэй ажалдаа харюусалгатайгаар, ээзэн ёһоор хандаха арга олгоно. Заводоймнай хүдэлмэришэдэй гурбанай нэгэ хуби залуушуул юм.

Хүдэлмэришэдэй халаан бэлдэхэ, залуу хүдэлмэришэдэй мэргэжэл дээшэлүүлхэ талаар һурган хүмүүжүүлгын хүдэлөөн манай предприятида дэлгэрэнхэй.

Социалис мүрысөөнэй дүнгүүдые гаргахадаа, предприятиимнай захиргаан, профсоюзай комитет гээгдэлдэ ороһон бригадатай, участогтай гү, али хүдэлмэришэнтэй коллективтэ түрүү һуури олгодоггүй юм. Гэбэшье, «Гээгдэгшэдгүйгөөр хүдэлхэ» гэһэн ростовойхидой үүсхэл нэбтэрүүлхэ хэрэгтэ дайралдадаг дутуу дунданууды усадхахаар гэжэ һанагдана. Мүнөө болотор зарим цехүүдэй бригада болон участогуудай һарынгаа даабари дүүргэдэггүй ушар шалтаганн тодоор элирүүлэгдэнэгүй. Мүн гээгдэгшэдтэй тусхай хүдэлмэри ябуулагданагүй гэжэ хэлэмээр. Юуб гэхэдэ, ростовойхидой үүсхэлэй гуримаар түсэбөө дүүргээгүйшүүлые хараада абажа, тэдэндэ туһалха, мүн али болохо хэмжээ ябуулганууды абаха, тэдэнэй түсэбөө дүүргэхын тула таатай эрхэ байдал олгохо зэргэтэй.

Локомотив хабсаралын, булад шудхалгын, механокомплектовочно, электромашинна болон вагоной мөөр заһабарилдаг цехүүдтэ ростовойхидой үүсхэл үшөөл муугаар нэбтэрүүлэгдэнэ.

«Гээгдэгшэдгүйгөөр хүдэлхэ» үүсхэл саашадань улам үргэнөөр дэлгэрүүлгэ—манай шухала зориго болоно.

В. ГАВРИЛОВА,
ЛВРЗ-гэй ажалай салин хүлһэнэй таһагай ахалагша инженер.

БАЯН УРГАСЫН ЭШЭ ҮНДЭҺЭН

КПСС-эй ЦК-гай ноябриин (1979 он) Пленумэй, СССР-эй Верховно Советэй сессиин шиидхэбэринүүдые хүдөөгэй ажалшад урма баяртайгаар, бүтэмжэтэй һайнаар угтаба. 1980 ондо үндэр баян ургаса ургуулжа хуряахын тула эдэнэр бүхы юумэ хэнэ: үрэһэеэ бэлдэнэ, өөһөто техникээ заһабарилна, нута тарималан дээрэ үтэгжүүлгэнүүдые шэрэжэ гаргана. Колхоз, совхозуудта ажал хүдэлмэрини ямараар ябуулагдажа байһан тухай ТАСС-ай корреспондентнүүд ингэжэ мэдээсэнэ:

ОРДЖОНИКИДЗЕ. Ирафска, Кировскэ, Моздокско болон Пригородно районуудай ажалшад оньһото техникээ хабарай тарилгада саг болзор соонь һайн шанартайгаар бэлэдхэхын түлөө социалис мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлжэ ябана.

Хүдөө ажахын машинануудые заһабарилгын, хангалгын шэнэ гурим эндэ амжалтатайгаар хүдэлнэ. Госкомсельхозтехникын тусхай албанууд энээн тухай анхаралаа ехээр хандуулна. Эдэнэр мүнөөнэй заһабарилгын мастерскойнуудтай, запас частьнууд болон түлишэ-түрхисын материалнуудые андалдан абалсаха, ажахынуудта абаашаха пунктнуудтай юм. Хүдэлмэреэ иимээр эмхидхэлгын ашаг үрэ айхабтар ехэ: оньһото техникэ удаан саг соо хэрэглэгдэдэг, запас частьнууд, электрын элшэ хүсэн, түлишэ гамтайгаар ашаглагдадаг. Хүдөө ажахын техникэ заһабарилгын поточно ба агрегатна арганууд автономито республикада үргэнөөр хэрэглэгдэнэ. Энэнь газар эл дүүрилхэ, тарилга хэхэ машинануудые жэлэй дүүрэтэр заһабарилха арга олгохо байна.

ДОНЕЦК. Областиин олон районуудта энэ жэлдэ түрүүшынхеэ хүдэлжэ эхилһэн ажахынууд хоорондын һуралсалай комбинадуудта 5 мянга гаран хүдөөгэй ажалшад трактористын, комбайнерай мэргэжэлнүүдые шудалха юм.

Ажахынууд -пайщигуудай мүнгэ зөөрсэр эмхидхэгдэһэн һуралсалай түбүүд газар хахалдаг, ургаса хуряадаг мүнөөнэй машинануудаар хангагданхай. Түсэбтэ табан жэлэй түгэсхэхы жэлдэ областиин полинууд дээрэ 30 мянга гаран трактор болон комбайн хүдэлхэ байна. Донецкэ механизаторнуудай отрядай шэнэ нэмэлтэ энэ техникые хоёр халаанаар хүдэлгэхэдэ туһалха юм.

ОШ. Джанги-Джольско районой механизаторнууд газар элдүүрилгын, тарилгын ба ургаса хуряалгын бүхы техникэ бэлэдхэбэ. Нёдондо жэлэйхиһээ һараар урид дүүргээ. Поточно-узловой арга үргэнөөр хэрэглэһэнэй ашаар амжалта туйлаһан байна.

Колхоз, совхозуудта эмхидхэгдэһэн тусхай шэглэлтэй звенонууд шухала хэрэгтэй запас частьнуудаар, халаанай узелнуудаар хангагдаа. Хоморой шухаг детальнуудые һэльбэн шэнэдхэлгэ горитой туһа хүргэнэ.

Республикын урда хубиин бусад районуудта техникэ бэлдэлгэ болзорһоо урид ябуулагдажа байна. Ошско областиин колхоз, совхозуудта техническэ хангалгын 60 гаран пункт хүдэлнэ. Эл дэб түхэлэй тракторнуудые, комбайнуудые, автомобильнуудые, мүн эдэнэй запас частьнуудые заһабарилдаг тусхай шэглэлтэй предприятинууд район бүхэндэ бии.

МИНСК. Белоруссиин таряашад ерэхэ жэлдэ үндэр баян ургаса ургуулжа абахын тула найдамтай үндэһэ -һуури табина. Эдэнэр түрүүшын арбаад миллион тонно нютагай үтэгжүүлгэ полинууд дээрэ шэрэжэ гаргаба.

Хүдэлмэриин эршэ нёдондо жэлэйхиһээ дээшээ байна. Самосвалнуудаар, тракторнуудаар, погрузчигуудаар хангагдаһан тусхай бригаданууд колхоз, совхоз бүхэндэ эмхидхэгдэн байгуулагдаа. «Сельхозхимия» нэгэдэлнүүдэй отрядуул. автотранспортнигууд эдэнэртэ туһалхаяа ерэбэ.

(ТАСС).

СОЮЗНА республикануудта

ОЙЛГУУЛАМЖЫН ХҮДЭЛМЭРИ

АЛМА-АТА. КПСС-эй ЦК-гай ноябриин (1979 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдые, нүхэр Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгые, СССР-эй Верховно Советэй хөёрдохи сессиин материалнуудые олоннитэдэ ойлгуулхын тула Казахстанай ниислэл хотын областиин 50 гаран агитатор хүдөө, нютагуудаар гараба. Чиликскэ районой совхозуудай партийна комитедүүд нүүдэл агитпунктнуудые эмхилхэн түхеэрээ. Эдэнэр Заилийскэ Алатаугай бэлшээринүүдтэ, фермэнүүдтэ ошохоёо гараба. Ажалшадай дунда үнгэргэдэһэн хөөрэлдөөнүүдэй үедэ хабарай тарилгада бэлэдхэлэй асуудалнууд, малай ашаг шэмэ дээшэлүүлхэ арга нөөсэнүүд, табан жэлэй даабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө тэмсэлдэ нэрэ зэргэтэй, халаанайгаа даабари ходо үлүүлэн дүүргэжэ, бусадта үльгэр жишээ харуулдаг юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: В. Н. Первушин.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

РСФСР:

ҺАЙН ҮРЭҺЭНҺӨӨ УРГАСА ДЭЭШЭЛДЭГ

ОРЕНБУРГ. Оренбургин областьдо үрэһэ тарижа ургуулга научна үндэһэ һуурилдаа дээрэ табигдаа.

«Элита» гэжэ үйлэдбэриин-научна нэгэдэл һайнаараа харуулаа. Оренбургын хүдөө ажахын эдэлэлгэ шэнжэлгын институт, колхоз, совхоз нэгэдэлэй бүридэлдэ ородог юм. Байгша ондо эдэнэр эрӭ һайн сортын үрэһэ бэлдэхэ даабаряа дүүргэгдӭ байна.

Үрэһэ һайжаруулһаны ашаар областиин колхоз, совхозуудыг ургасаяа нилээн дээшэлүүлээ гэжэ нэгэдэлэй мэргэжэлтэд тоолоно.

(ТАСС).

АЗЕРБАЙДЖАНАЙ ССР. «Хододоо түрүү ябаха!» - гэһэн уряатайгаар «Нефтяные камни» үрэмдэлгын хүдэлмэриин управленни Социалис Ажалай Герой, коммунист Исрафил Гусейновэй бригада хүдэлнэ. Энэ коллектив хэдэн арбаад скважина амжалтатайгаар үрэмдэбэ. И. Гусейнов нүхэдтэеэ хамта 80-яад метр гүнгы далайн оёорто скважина түрүүлэн үрэмдэһэн байна. Түрүү бригада арбан нэгэдэхи табан жэлэй түсэбөөр ажалдана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Исрафил Гусейнов (дундань) бригадынхаяа хамта байна.

ТАСС-ай фотохроникэ.

Энэ хуудаһамай Бэшүүрэй райкомой Бага-Куналейн соёлой комплексын хөдөлмэрийн дүй үзүүлэлтэ зорюулагдана.

НЭГЭДХЭМЭЛ ГУРИМААР

1977 оной августын 30-да КПСС-эй Бэшүүрэй райкомой, арадай депутадуудай Бэшүүрэй районой гүйсэдхэхэ комитедэй баталан абаһан тогтоолой ёһоор, Бага-Куналей һуурында соёлой комплекс эмхидхэхэ гэһэн шиидхэбэри абтаһан байна. Энэ шиидхэбэри юун дээрэһээ үндэһэлэгдөөб гэхэдэ, соёлой хүдэлмэри үнгэргэхэ олон тоото эмхи зургаануудай хүсые нэгэдүүлжэ, КПСС-эй XXV съездын шиидхэбэринүүдэй үндэһөөр үзэл-сурталай, политическэ, ажалай гурим заншалай талаар хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие хүн зоной дунда комплексноор ябуулха гэһэн зорилго табигдаһан байгаа бшуу. Тиигэжэ ажалшадай дунда соёлой хүдэлмэри ябуулха уялгатай бүхы эмхи зургаануд нэгэдхэгдэжэ, нэгэн ниитэ түсэбэй ёһоор хүдэлмэрилжэ эхилһэн байна.

Манай соёлой комплексын ажал ябуулга «Победа» колхозой ажабайдалтай, ажал хэрэгүүдтэй нягта холбоотой.

Соёлоймнай комплексые ниитын совет хүтэлбэрилдэг. Советэй буридэлдэ партийна, совет, профсоюзай, комсомолой, ажахын эмхи зургаануудай түлөөлэгшэд, колхознигууд, алба хаагшад, соёлой хүдэлмэрилэгшэд оролсодог байха юм. Ниитын совет соёлой комплексын хүдэлмэриие хүтэлбэрилхэ, саг үргэлжэ шалгажа байха уялгатай. Тиихэдээ гансал тэрэнэй дүүргэлтэдэ бэшэ, мүн хэмжээ ябуулганууудай шанар һайжаруулха, нүлөөень дээшэлүүлхэ хэрэгтэ гол анхарал хандуулагдана. Гадна хүн зоной соёлой эрилтэнүүдые али болохоор шэнжэлхэ хэрэг ниитын советдэ даалгагданхай. Мүн түрүү дүй дүршэл нэбтэрүүлхэ, профессиональна һуралсал эмхидхэхэ хүдэлмэри совет ябуулха болоно.

Ниитын совет соёлой хүдэлмэриин талаар элдэб олон комиссинуудые байгууланхай. Шэнэ ёһо заншалнуудые дэлгэрүүлхэ комиссиин түрүүлэгшэр Л. А. Юдина һунгагданхай. Гадна ниитэ политическэ хүдэлмэриин, лекционно пропагандын, хүдөө ажахын пропагандын, ажалаар хүмүүжүүлгын, үхибүүдтэй ябуулха хүдэлмэриин, уран һайханай харалгын, спорт дэлгэрүүлхэ, олоной дунда кино нэбтэрүүлхэ, ажалшадай амаралта эмхидхэхэ талаар комиссинууд даалгуулагданхай. Тус комиссинуудые ниитын советдэй гэшүүд ударидадаг юм.

Шэнэ ёһо заншалнуудые дэлгэрүүлхэ комиссиин хүдэлмэри тухай богонихоноор хөөрэе. Хүн зоной ажаһуудалай һайжарха бүри һайн һайхан, ехэ дэмбэрэлтэй шэнэ ёһо заншалнууд, шэнэ һайндэрнүүд мүндэлнэ. Иимэ һайндэрнүүд соёлой ордондо тон һонирхолтойгоор үнгэрдэг байха юм. Ёһо заншалнуудай һайндэрнүүд өөр өөрын сценаритай байдаг. Сценарииень соёлой хүдэлмэрилэгшэд өөһэдөө зохёодог.

Шэнэ ёһо заншалнуудые үнгэргэхэ тусхай график зохёогдонхой. Февраль һарада Забайкалиин үбэлые үдэшэлгэ, мартда —эхэнэрнүүдтэ зорюулагдаһан һайндэр, апрельдэ— түрүүшын бураздаагай һайндэр, майда — Илалтын һайндэр, июльдэ — таряашан бололцын һайндэр, август, сентябрьда — сэсэгүүдэй һайндэр, октябрь, ноябрьда Совет Армида үдэшэлгын һайндэр гэхэ мэтэ болодог юм. Гадна залуушуулай гэр бүлэ бололго, һая гараһан хүүгэдые бүридэлдэ тэлбэрилхэ, саг үргэлжэ шалгажа байха уялгатай. Тиихэдээ гансал тэрэнэй дүүргэлтэдэ бэшэ, мүн хэмжээ ябуулганууудай шанар һайжаруулха, нүлөөень дээшэлүүлхэ хэрэгтэ гол анхарал хандуулагдана. Гадна хүн зоной соёлой эрилтэнүүдые али болохоор шэнжэлхэ хэрэг ниитын советдэ даалгагданхай. Мүн түрүү дүй дүршэл нэбтэрүүлхэ, профессиональна һуралсал эмхидхэхэ хүдэлмэри совет ябуулха болоно.

Ниитын совет соёлой хүдэлмэриин талаар элдэб олон комиссинуудые байгууланхай. Шэнэ ёһо заншалнуудые дэлгэрүүлхэ комиссиин түрүүлэгшэр Л. А. Юдина һунгагданхай. Гадна ниитэ политическэ хүдэлмэриин, лекционно пропагандын, хүдөө ажахын пропагандын, ажалаар хүмүүжүүлгын, үхибүүдтэй ябуулха хүдэлмэриин, уран һайханай харалгын, спорт дэлгэрүүлхэ, олоной дунда кино нэбтэрүүлхэ, ажалшадай амаралта эмхидхэхэ талаар комиссинууд даалгуулагданхай. Тус комиссинуудые абалга гэһэн һайндэрнүүд түхэреэн жэлэй туршада болжол байдаг.

Апрель һара. Түрүүшын бураздаагай һайндэр. Үрэжэлтэ һайхан газарай эзэн таряа ургуулагшадта захяа үгэнэ. Һүүлээрнь булад хүлэгүүдэй болон түрүүшын бураздаагай шалгалта болобо. Тиигээд үрэжэлтэ газарай эзэн түрүүшын ороохонуудые таряад, таряашадта һайн ургаса хуряахыень үреэһэн байна. Һайндэрэй түгэсхэлдэ агитбригадын гэшүүд таряашадта һонирхолтой концерт харуулаа һэн. Иимэ һайндэр болон удэшэнүүд байдгаа лэ боложо байдаг юм.

Соёлой хүдэлмэрилэгшэд байра байдалаар хангагданхай. Тэдээндэ колхозой зүгһөө нэмэлтэ түлөөһэн үгтэдэг. Гадна тэдэнэр миинтэ түлишөөр, зайн галаар хангагданхай.

Соёлой комплексдо хүгжэмэй хүүгэдэй һүргуулии ородог. Хүгжэмэй һүргуулиие И. А. Паршина хүтэлбэрилнэ. Мүнөө жэлдэ тус һүргуулиие дүүргэгшэд эгээл түрүүшынхиеэ шалгалта бариха юм. Хүүгэдэй спортын һүргуулида А. Саликов, В. Кобычев гэгшэд тренернүүд юм. Тус һүргуулида олон секцинүүд хүдэлдэг, тэндэ хэдэн зуугаад залуушуул хабаададаг.

Нютаг ороноо шэнжэлхэ музейе В. А. Анисимов ударидадаг байха юм. Мүнөө үедэ тус музейн экспонадууд улам бүри олон боложо байнхай.

Автоклубые даагшаар Люба Голикова хүдэлдэг. Манай соёлой комплексын автоклуб гансал түрэл колхозойнгоо малшад, таряашадые бэшэ, харин Бэшүүрэй, Дзержинскиин нэрэмжэтэ совхозуудай, Калининай нэрэмжэтэ болон бусад колхозуудай хүн зониие соёлой талаар хангалсадаг байха юм.

Бага-Куналей һууринда хамта дээрээ 3030 хүн ажаһуудаг. Тэдэнэй 1368-ниинь дунда һүргуулиин һурагшад, хүүгэдэй байшанда 160 үхибүүд, СПТУ-да 415 хүн һурадаг. Кадрнуудые бэлдэхэ хэрэгтэ СПТУ-гай үүргэ тон ехэ. Тэндэ һураһан хүүгэд дунда эрдэмтэй болохоһоо гадна, трактурист-машинист, шофер, машинаар үнеэ һаадаг мастер, штукатур-маляр гэһэн мэргэжэлтэй боложо гарадаг юм. Тиигэжэ манай һууринай хахадһаа ехэ хүн зон дунда гүүлиде олон секцинүүд хүдэлдэг, тэндэ хэдэн зуугаад залуушуул хабаададаг.

Нютаг ороноо шэнжэлхэ музейе В. А. Анисимов ударидадаг байха юм. Мүнөө үедэ тус музейн экспонадууд улам бүри олон боложо байнхай.

Автоклубые даагшаар Люба Голикова хүдэлдэг. Манай соёлой комплексын автоклуб гансал түрэл колхозойнгоо малшад, таряашадые бэшэ, харин Бэшүүрэй, Дзержинскиин нэрэмжэтэ совхозуудай, Калининай нэрэмжэтэ болон бусад колхозуудай хүн зониие соёлой талаар хангалсадаг байха юм.

Бага-Куналей һууринда хамта дээрээ 3030 хүн ажаһуудаг. Тэдэнэй 1368-ниинь дунда һүргуулиин һурагшад, хүүгэдэй байшанда 160 үхибүүд, СПТУ-да 415 хүн һурадаг. Кадрнуудые бэлдэхэ хэрэгтэ СПТУ-гай үүргэ тон ехэ. Тэндэ һураһан хүүгэд дунда эрдэмтэй болохоһоо гадна, трактурист-машинист, шофер, машинаар үнеэ һаадаг мастер, штукатур-маляр гэһэн мэргэжэлтэй боложо гарадаг юм. Тиигэжэ манай һууринай хахадһаа ехэ хүн зон дунда гү, али тусхай һургуулида һурана гээшэ. Олон зуун хүн дээдэ болон дунда эрдэмтэй. Энэ манай социальна хүгжэлтын тодо һайхан гэршэ боложо үгэнэ.

Үйлсын һайндэр тухай хэдэн үгэ хэлэлтэй. Тиимэ һайндэр квартал бүри болодог юм. Нютагаймнай хүн зон бултадаа тэрэ һайндэртэ хабаадажа, һууринайнгаа түхэл шарай бүри һайхан болгодог. Һайндэрэй үедэ «һууринай эгээл һайн, ариг сэбэр гэр», «Эрхим фермэ, бригада, алба зургаан, эмхи зургаан» гэһэн харалга-конкурснуудай дүн согсологдодог. Дүн гаргахадаа, гансал ариг сэбэрыень бэшэ, харин ажалдаа түйлаһан амжалтань нэн түрүүн хараада абтадаг. Бага-Куналей «Жэшээтэ һуурин» гэһэн нэрэ зэргэтэй болохын түлөө оролдожо байнхай.

Хэдышье амжалтануудай түйлагдаа һаа, шиидхэгдээгүй асуудалнуудай үшөөл олон. Манай соёлой комплексдо уран зурааша, баянист, 2 методист дуталдана. Гадна бидэ өөрын автоклубгүй байнабди. Эдэ бүхы асуудалнуудые дары түргэн шиидхэбэл, соёлоймнай хүдэлмэри шэнэ шатада гараха ёһотой гэжэ этигэнэбди.

Г. ФАЛИЛЕЕВ,
соёлой комплексын директор.

ХҮГЖЭЛТЫН ЗАМААР

Жэл ерэхэ бүри республикынай хүдөө һууринуудта түхэл шарай улам гоё болжо байнхай. Энгаяа һүүлэй үедэ экономическа болон социальна ехэ хубилалтануудтай тосхондо болоо.

Энэ хубилалтые тобойлгаруулхын тула түүхын һаа нрая. 1930 он. Тэрэ жэлдэ манай артель байгуулагдаһан юм. Түрүүшын жэлиин байгуулагдаһаар ангуурһэн хойно, 1932 оной Бага-Куналейн газар дэрэ колхоз эмхидхэгдэбэ. Тэ колхоздо 126 айл хамжа, 978 гектар талмай газар эзэлдүүрилдэг байгаа. Тиникэ гэжэ байгаагүй, Тэрбэ ажахын хүгжэлтэдэ Тиин дайсад эзлдэб һаад Тэ ушаруулдаг Һэн ааб Үзэг бэшэгтэй хүнүүд ёһор байһан.

Саашань юу хэзээ болох 1935 ондо 2 молотилка, 9 сеялкэ, 18 жатка, 195 морин анзаһан, 1 культиватор ажахыдамнай тоологдодог байгаа. Хүдөө ажахын Тиникэ гэхэдэ, энэл һэн. Тэ бүхы хэрэгсэлнүүд Тэ гол морины хүсөөр хүгжэгдэдэг бэлэй. Тэрэ үедэ колхозоймнай урдаа хараха Тиниинь гэхэдэ, ашаанай автомашина байһан юм.

Дайнай урдахи жэлнүүдэй колхоз хүгжэлтынгөө түрүүн замда гаража ябаа. Тэ малай түрүүшүүлшье олоогоо, хүдөө ажахын хүсэлэй техникэшье бии болжо болоо. Эгээл тэрэ үедэ шофер, механик манай орондо ажаллан булан, автоклуб, 2 кино-түхеэрэлгэ ородог юм. Соёлой комплексын хүдэлмэриие координационно совет хүтэлбэрилдэг. Координационно советые толгойлогшоёр манай «Победа» колхозой түрүүлэгшэ В. В. Смолин томилогдонхой.

Виктор Владимирович Смолин соёлой хүдэлмэридэ тон ехэ анхарал хандуулдаг. Иматтал тэрэнэй оролдолго үүсхэлээр лэ манай эндэ тус комплекс байгуулагдаа бшуу. Соёлой хүдэлмэри колхозой үйлэдбари хоёр тон нягта холбоотой, тиимэһээ нэгэн адляар эрхилэгдэдэг.

Энэ шухала хэрэгые зарим колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд тоодоггүй гэжэ дуулагшаб. Хаана соёлой болон хүмүүжүүлгын хүдэлмэри муугаар ябуулагданаб, тэндэ ажалай үрэ дүнгүүд бирагүй байдаг гэжэ эли. Ажалай журам эбдэхэ, муу муухай ааша гаргаха ябадал соёлой хүдэлмэриие һулаар ябуулһан дээрэһээ болодог гэжэ сэхэ хэлэхэ хэрэгтэй.

Иматтал соёлой хүдэлмэриин һайнаар табигдаһан дээрэһээ манай колхозодо кадрнуудай асуудал сүм шиидхэгдэнхэй. Хүдөө ажахын шухала шухала кампаниануудай үедэ механизаторнуудная хэдэн халаан боложо хүдэлхэ аргатай юм. Мүн колхозой бусадшье үйлэдөэридэ кадрнуудаар дуталдаха ябадал үзэгдэхөеэ болиһоор үнинэй. Энэ асуудал шиидхэхэ хэрэгтэ соёлой хүдэлмэрилэгшэд тон ехэ гаөьяатай. Тэдэнэр залуушуулай сүлөө сагые аша туһатайгаар, һонирхолтойгоор үнгэргэжэ шададаг байха юм.

Бидэ һургуули дүүргэһэн үхибүүдые нютагтаа заабол үлэгты гэжэ бааладаггүйбди. Тэдэнэр дээдэ болон тусхай дунда һургуули дүүргэжэ, түрэл нютагаа бусабал, ажахыдаа бүри ехэ туһа хүргэхэ гэжэ тоолодог байнабди. Үшөө нэгэ жэшээ харуулая. Дээдэ һургуули дүүргэһэн эрдэмтэ агрономууд, ветеринарна врачнууд, зоотехнигууд колхоздоо юрын лэ бригадирнуудаар, фермэнүүдые даагшанараар хүдэлдэг. Ондоо ажахынуудта сшожо, ахамад мэргэжэлтэдээр хүдэлхыень дурадхахада, тэдэнэр арсадаг байха юм. Энэ арсалтань юун дээрэһээ үндэһэлэгдэнэ гэхэдэ, тэдэнэр байра байдалаар, соёлой эрилтэ хэрэглэмжын талаар үйсэд хангагданхай.

Совет ажабайдалаймнай һайн һайхан шэнжэ болохо шэнэ ёһо заншалнууд соёлоймнай ордон соо баяр ёһололой оршон байдалда тэмдэглэгдэдэг болонхой. Нимэ һайндэрнүүдтэ нютагаймнай хүн зон хүгшэн залуугүй хабаадалсадаг юм.

Соёлой комплексын байгуулагдаһанһаа хойшо уран һайханай кружогуудай тоо хэдэн дахин олошороо. Тэдэ кружогуудта олон зуугаад хүн хабаадана. Комплексын байгуулагдаһанһаа хойшо соёлоймнай хүдэлмэри улам һайжараа.

Манай нютагай хүгжэлтын алхамууд хүн зоной гансашье омогорхол бэшэ, харин үшөө ехэ түйлатануудта зоригжуулха, хүсэл эрмэлзэл бадаруулха ехэ хүсэн болонхой.

Л. ЮДИНА,
Бага-Куналейн сельскэ Советэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ, соёлой комплексын ниитын советэй түрүүлэгшын орлогшо.

ХҮН БҮХЭН—УНШАГША

Бага-Куналейдэ ажаһуудаг хүн бүхэн манай библиотекын уншагша гэжэ хэлэбэл, ехэшье алдуу хэхэгүйб.

Эндэмнай 4 библиотекэ хүдэлнэ. Тоолобол, районой нэгэдэмэл библиотекын филиал, хүүгэдэй библиотекэ, СПТУ-гай болон дунда һургуулиин библиотекэнүүд болоно. Эдэ библиотекэнүүд колхозой малшад, таряашад, мэргэжэлтэд болон алба хаагшадые, һургуулиин үхибүүдые хангадаг юм.

Ажахымнай газар дээрэ һу һаалиин, хониной, гахайн 9 фермэнүүд байгуулагданхай. Фермэ бүхэндэ нүүдэл библиотекэ бии. Нүүдэл библиотекэнүүдэй номууд һарадаа 2 дахин һэлгэгоодэг. Гадна библиотекарьнүүд «сахилгаан» болон дайшалхы хуудаһануудые гаргадаг, шэнэ номуудай шэнжэлэл хэдэг, хүдөө ажахыда зорюулагдаһан номуудай выставкэ эмхидхэдэг, КПСС-эй ЦК-гай Пленумүүдэй материалнуудаар хөөрэлдөөнүүдые үнгэрэдэг. Хүдөө ажахын һалбари бүхэнэй хүдэлмэришэдтэ зорюулжа, ами аминдань нүүдэл библиотекэнүүд түхеэрэгдэнэ.

1958 онһоо эхилжэ, би клубые даагшаар хүдэлжэ эхилээ һэм. Тиихэдэ клубнай хуушан һүмэ соо байдаг бэлэй. Библиотекэ нэгэ бишыхан таһалга соо оршодог һэн. Тэрэ үедэ библиотекэдэ ороёдоол мянга шахуу ном тоологдодог байһан юм.

Он жэлнүүдэй үнгэрхэ бүри ажалшадай соёлой эрилтэ улам бүри хүгжөө һааб даа. Энэ хүн бүхэндэ ойлгосотой бшуу.

1973 ондо соёлой шэнэ ордонтой болоообди.

Манай район дотор библиотекэнүүдэй нэгэдэмэл гуримда оруулагдахадань, хүдэлмэримнай улам һайжараа. Бидэ районой түбэй библиотекэнээ шухаг, тон һонирхолтой номуудые абаха аргатай болоһон байнабди. Номуудай тоо жэл бүхэндэ олошорно. Мүн уншагшадайшье тоо олошороо ааб даа.

Библиотекэдэмнай «Түрүү дүй дүршэлэй булан» эмхидхэгдэнхэй. Тэндэ хүдөө ажахыда зорюулагдаһан шэнэ номуудай выставкэ табигдадаг, социалис мүрысөөнэй дүнгүүд согсологдодог, эли тодоор харуулагдадаг. Манай библиотекын хүдэлмэрилэгшэд агитбригадын эдэбхитэй гэшүүд юм.

Шэнэ номуудай библиотекэдэ оронон тухайнь бидэ уншагшадтаа радио болон телефоноор дуулгадаг заншалтайбди.

Полит-һуралсалай шагнагшадта зорюулагдаһан тусхай булан түхеэрэгдэнхэй. Гадна заочноор һурадаг студенткэрнүүдэй материалнуудые үнгэрэгдэг. Мүн лэ тиимэ булан бии юм.

Мүнөө үедэ манай библиотекэдэ 5 мянга гаран ном тоологдоно. Гансал манай библиотекын уншагшадаймнай тоо 820 гаран болонхой. Жэл бүхэндэ 1200—1500 боти ном районой түбэй библиотекэнээ һэлгүүлэн абажа, уншагшадтаа дурадхадагбди.

Хүн зоной ажабайдал, ажаһуудал һайжараа. Жэшээнь, айл бүхэндэ үмсын библиотекэ хаража болоно. Гадна айлнууд олон тоото газетэ, журнал захидаг.

Соёлоймнай хүдэлмэридэ нютагай багшанар, хүмүүжүүлэгшэд, врачнууд ехэ туһа үзүүлдэг, манай библиотекын эдэбхитэд болонхой юм.

Г. ФОМИН,
библиотекарь.

Һууринай үхибүүд сүлөөтэй сагтаа библиотекэ ерэжэ һууха ехэ дуратай юм. Тэдэнэй мэдэлдэ хэдэн зуугаад ботн номуд тоологдоно. Тиигэжэ һурагшад Эхэ орон тухайгаа, арадайнгаа түүхэ тухай номуудтай таниилсахаһаа гадна, үльгэр домогуудые, онтохонуудые олоор уншадаг. Тэдэнэртэ дүршэлтэй библиотекарь Г. Ф. Фомин ходоодо туһалдаг заншалтай.

ХАТАР, ХҮГЖЭМЭЙ ҺУРГУУЛИДА

Хатар гээшэмнай хүнэй досоохи һанал бодолой байдалые үян нугархай хүдэлсын хүсөөр харуулһан бодото зүжэг болоно ха юм. Тиигэжэ энэ жанр искусствын нэгэ шухала хубинь боложо, хүн зоной эстетическэ хүмүүжүүлгэдэ тон ехэ үүргэ дүүргэдэг.

Соёлой ордондо хатарай 3 кружок хүдэлдэг. Һургуулиин наһанай үхибүүд 2 бүлэг боложо хубаардаг юм. Эдиршүүлэй бүлэгтэ 3—9-дэхи классуудта һурадаг һурагшад ябадаг. 10-дахи классай үхибүүд аминдаа ондоо кружогто хабаададаг. Ехэшүүлэй хатарай бүлэгмдэ багшанар, колхозчинууд, хүүгэдэй саадай хүдэлмэрилэгшэд болон бусад ябадаг гээшэ.

Хатарайнгаа кружогуудта СССР-эй арадуудай хатарнуудые гүйсэдхэжэ һуранабди. Мүн сюжетнэ, шог зугаата хатарнуудта анхаралаа хандуулдагбди.

Багашуулнай «Бишыхан хонишод», «Түрүүшын багшадаа», «Татар хатар», «Молдаван хатар», «Матрешкануудай хатар», «Виноград сугдуулагшад» гэхэ мэтэ хатарнуудые уян нугархайгаар, гое һайханаар гүйсэдхэжэ шададаг болоо.

Арбадахи ,классай һурагшад бальна хатарнуудые гүйсэдхэнэ. Тэдэнэр олон тоото арадуудай хатарнуудые хатарханаа гадна, эстетикээр лекци болон хөөрэлдөөнүүдые шагнадаг, соёлой хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаададаг байха юм.

Тракторист А. Фалилеев, хүүгэдэй саадай хүдэлмэришэд С. П. Спаскова, Т. В. Смолина, Г. Семенникова гэгшэдэй «Куналейн кадриль», «Валенканууд» гэһэн хатарнуудые гүйсэдхэхыень хаража, нютагаймнай ,зон зүрхэ сэдьхэлһээ ехэтэ баясадаг.

Бидэндэ хүүгэдэй хүгжэмэй һургуулиин һурагшад туһа хүргэдэг, ажалдамнай эдэбхи үүсхэлтэйгээр хабаададаг юм. Тэдэнэр бидэнэй хатараа гүйсэдхэхэдэ, хүгжэмэй инструментүүд дээрэ наадажа үгэдэг юм.

Тус һургуули 1972 ондо байгуулагдаа һэн. Хүгжэмэй һургуулида баяанай, аккордеоной, фортепьянын классууд бии. Үхибүүдые хүгжэмдэ һургаха хэрэгтэ И. А. Паршина, Е. А. Слевинская гэгшэд бүхы бэлиг шадабаряа, дүй дүршэлөөр зорюулдаг. Манай хүгжэмэй һургуулида Бага-Куналей, Буй-Посельe һууринуудай үхибүүд һурадаг юм. Энэ жэл тус һургуули дүүргэгшэдэй түрүүшын шалгалта болохо юм. Хүгжэмэй һургуулиин һурагшад нютагайхидайнгаа урда көнцерт ходо харуулдаг. Мүн хүгжэмэй һургуулиин дэргэдэ 40 гаран үхибүүдээ бүридэһэн хоорой кружок хүдэлдэг. Тиигэжэ нютагаймнай эдиршүүл хүгжэм шудална, искусство, гое һайханиие ойлгожо һурана бшуу. Тэдэнэр гансал хүгжэмдэ һураханаа гадна, спортын элдэб кружогуудта, соёлой хүдэлмэридэ тон эдэбхитэйгээр хабаадана. Энээндэнь бидэ ехэ баяртайбди. Тиимэһээ үшөөл һайнаар хүдэлхэ ,гэжэ оролдохо ёһотойбди.

Л. ГОЛИКОВА,
соёлой комплексын балетмейстер.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: хүгжэмэй багша И. А. Паршина эзэлжэтэ хэшээлдээ.

Түсэбтэ табан жэлэй һүүлшын жэлэй даабаринуудые дүүргэхэ хэрэгтэ ажалшадые элсүүлэн хабаадуулга манай бүхы хүсэлэл оролдолгонуудай гол анхаралда табигдаха ёһотой.

(КПСС-эй ЦК-гай ноябрийн (1979 он) Пленум дээрэ нүхэр Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгэһөө).

ЗҮЖЭГҮҮДТЭЭ УРИНАБДИ

Хоёр жэлэй саада тээ соёлоймнай ордондо драматическа кружок эмхидхэгдээ һэн. Тиихэдэ би Улаан-Удын соёл-гэгээрэлэй училищи дүүргэжэ ерэһэн байгааб. Тэрэ гэһэн сагһаа хойшо яһала ехэ юумэн хэгдээ.

Кружогоймнай хэшээлнүүд долоон хоног соо 2 дахин үнгэргэдэдэг. Хүүгэдэй кружок болон залуушуулай театрта хамта дээрээ 40 гаран хүн хабаадана.

Хүүгэдэй кружогто 3-дахиһаа 9-дэхи класс хүрэтэр һурадаг үхибүүд наададаг юм. Тэдэнэр гол түлэб онтохонуудые гүйсэдхэжэ һурадаг байна. Жэшээнь, бидэнэр һаяын сагта «Зайка-зазнайка», «Белоснежка и семь гномов» гэһэн зүжэгүүдые табяабди. Тэрэ зүжэгүүдыемнай һургуулиин һурагшад, нютагай хүн зон схээр һонирхон хараа. Тус кружогой эгээл эдэбхитэй гэшүүдые нэрлэбэл, Марина Смолина, Оля Безносикова, Эля Истомина, Света Паргачевская, Ира Некипелова гэгшэд болоно. Тэдэнэр һургуулидаашье, ниитын хүдэлмэридэ оролдосо схэтэйгээр хабаадалсадаг.

Залуушуулай театр публицистическэ зүжэгүүдые, олон акттай зүжэгүүдһээ хэһэгүүдые гүйсэдхэжэ, нютагайхидтаа харуулдаг заншалтай. Бидэ олон акттай зүжэгүүдые үшөөл табижа эхилээдүүди. Юуб гэбэл, театрнаһая байгуулагдаһан аад, залуушуулай бэлиг шадабари, зүжэгүүдтээ хэрэглэхэ декораци, костюм гэхэ мэтэ үшөөл дуталдана. Зүгөөр эдэбхитэй залуушуулые нэрлэбэл, Борис Фурманов, Александр Смолин, Валентина Фалилеева, Анна Сидорова болон бусадай оролдолгоор манай театр үдэр ерэхэ бүри хүсэ нэмэжэ байнхай.

Театрай гэшүүд зүжэгүүдтэ наадахаһаа гадна, соёлоймнай байшанда үнгэргэгдэһэн тематическа үдэшэнүүдтэ, шэнэ ёһо заншалнуудай һайндэрнүүдтэ, агитбригадын хүдэлмэридэ һайнаар хабаададаг.

Бага-Куналейдэ 2 агитбригада хүдэлдэг юм. Хүүгэдэймнай агитбригада «Романтик», ехэшүүлэйхимнай «Колос» гэжэ нэрэтэй. Агитбригадын гэшүүдые фермэ, отаранууда, полевой станууд дээрэ саг үргэлжэ хаража болоно. Гадна агитбригадамнай хүршэ колхоз, совхозуудта ошожо, концерт наадаяа харуулдаг заншалтай.

Һаяын сагта бидэ М. Банциковай зохёоһон «Гараа үгыш, нүхэр байгаали» гэһэн сценаряар тематическа үдэшэ бэлдэжэ эхилхэмнай. Тус сценаридамнай Люба Смолина, Олег Керташов, Степан Андреев, Витя Беляев, Наташа Николаева ба бусад хабаадалсана.

Манай хүдэлмэридэ колхозой правлени, партком, сельсовет, комсомолой комитет тон ехэ туһа хүргэдэг. Бидэ тэдэндэ айхабтар ехэ баяртайбди. Аха нүхэдэйнгөө дэмжэжэ, туһалжа байхадань бидэнэй хүдэлмэридэ дайралдадаг бэрхэшээлнүүдшье бэлээр дабагдадаг, мүн хүдэлхэдэшье урматай байдаг ха юм.

СССР-эй шэнэ Конституциин үдэр бидэ «Танай зүрхөөр, нэрээр» гэһэн публицистическэ зүжэг табяа һэмди. Удаань энэ һайндэртэ зорюулагдаһан митинг болоо. Тус зүжэг табиха хэрэгтэмнай Буряадай АССР-эй Соёлой министерствын дэргэдэхи республиканска научно-методическа түбэй методист О. А. Герасимова туһалһан байна. Улаан-Удын соёл-гэгээрэлэй училищиин багшанар, студентнэр ерэжэ, зүжэгыемнай хараад, һонирхолтойшье, туһатайшье хөөрэлдөөн болоһон байна. Бэрхэшээлнүүдэй дайралдабал, би түрэл училищиингаа багшанарта хандадагби. Гадна соёлой институтдай багшанар баһаа бидэндэ туһалдаг. Юуб гэбэл, мүнөө үедэ тэндэ заочноор һуража байнхайб. Багшанарни дүй дүршэлөөрөө хубаалдадаг, туһатай зүбшэл үгэдэг, зүжэгүүдые табихадам туһалдаг.

Бидэнэй зүжэгүүдтэ нютагай хүн зон, иланганаа залуушуул олоороо ерэдэг юм. Тиимэһээ өөһэдынгөө зүжэгүүдтэ үшөө дахин уринабди.

О. БОРОВИКОВА,
залуушуулай театрай режиссёр.

Энэ хуудаһые манай корреспондент Д. Бальжинимаев бэлдэбэ.

Бага Куналей тосхоной Ленинэй үйлсын шэнэ гэрнүүд. С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ФИНЛЯНДИИН НАЦИОНАЛЬНА ҺАЙНДЭР

ХАНИ ХҮРШЭ ЁҺООР

Бэеэ дааһан байдалай үдэрые ороной арад зоной тэмдэглэжэ байхада, совет-финляндиин хани барисаанай заншалта ҺАра декабриин 6-да Финляндида дүүрэхэнь. Заншалай ёһоор, Соведүүдэй ороной национальна һайндэртэ — ноябриин 7-до тэрэ эхилдэг юм. Агуу-ехэ Октябриин социалис революциин ашаар лэ Финлянди бэеэ дааһан байдалтай болоо гэжэ Финляндиин политическэ, нитын элитэ мэдэсэжэ ажал ябуулагшад тэмдэглэдэг. Тиимэһээ эдэ үйлэ хэрэгүүд түүхэтэ ба политическэ холбоо барисаатай байна.

Финнүүд Агууехэ Октябрьда үнэн зүрхэнһөө баяр баясхалантай байха бүхы үндэнэ баримтатай гэжэ «Сатакуннан Тюэ» газетэ тэмдэглэнэ. Ушарынь юуб гэхэдэ, тэрэнэй ашаар лэ Финлянди бэеэ дааһан байдалтай болоо. Хани барисаан, харилсаа холбоон, нэгэ нэгэндээ туһалалсалга тухай Советскэ Союзай ба Финляндиин хоорондо баталгаадаһан договорой бодото байдалда бэелүүлэгдэжэ байхада, манай арадуудай амгалан тайбанаар, эб найрамдалтайгаар ажаһуужа байхада, Финляндиин мүнөө үеын хүнүүд ажаһууна. Энэ хани хүршэ ёһоной холбоо барисаанда Агууехэ Октябриин социалис революци 62 жэлэй урда тэрэ үндэнэ һуури табяа һэн гээд газетэ тэмдэглэнэ.

Энэ жэлдэ хани барисаанай һарын эхин юугээрээ гайхамшаг байгааб гэхэдэ, тэрэ «Финлянди — Советскэ Союз» гэдэг бүлгэмэй ээлжээтэ съездын дүүрэһэн үдэр нээгдэһэн байгаа. Энэ бүлгэмэй байгуулагдаһаар 35 жэлэй ой һаяхан гүйсэбэ. Эдэ бүхы жэлнүүдтэ тэрэ Советскэ Союзай ба Финляндиин хоорондохи харилсаае, хани барисаанай ба хүршэ ёһоной хүсэл эрмэлзэлээр нэбтэрһэн холбоое бэхижүүлхын түлөө тэмсэһэн байха юм. Энэ һайн һайхан ажал ябуулгада олон жэлэй түршэ соо хубитаяа оруулһанайнгаа түлөө бүлгэмэй генеральна секретарь Кристина Порккала Арадуудай Хани барисаанай орденоор шагнагдаа һэн. Съездын үедэ энэ үндэр дээдын хайра шагнал тэрээндэ барюулагдаһан байна.

Хоёр ороной хоорондохи нягта харилсаа холбоон удаан болзорой хэлсээнүүдтэ үндэһэлдэг юм. Советскэ Союзай болон Финляндиин хоорондохи харилсаанай онсо шэнжэнь юуб гэхэдэ, харилсаа холбооной удаан болзорой хэлсээнүүд, договорнууд болоно.

Совет-финляндиин «Конейсто» гэдэг акционернэ бүлгэмэй түлөөлэгшэ Б. М. Голиковой уряалаар байгша оной ноябрь һарын тэн багта Түбэй Финляндиин үзэсхэлэн һайхан газарта оршодог Пиексямяки хотодо ошожо ерээ һэм. Советскэ Союзай Щебекинскэ (Белгородско областиин) машина бүтээлгын заводто бүтээгдэһэн ороц доторхи хилээмэ болгодог түрүүшын пеэшэнгые ашаглалгада оруулалгада Б. М. Голиков намайе уряа һэн. «Наарахарью» фирмэй захилаар тэрэ «Техмашэкспорт» гэжэ бүхэсоюзна нэгэдэлээр, «Фексима» гэжэ акционернэ бүлгэмөөр дамжуулагдан эльгээгдэһэн байна.

Совет-финляндиин «Конейсто» гэжэ акционернэ бүлгэмдэ хабаададаг совет гадаадын худалдаа наймаанай «Лицензинторг», «Техмашэкспорт», «Энергомашэкспорт» болон бусад нэгэдэлнүүд Советскэ Союзай машина бүтээлгын промышленностиие Финляндида түлөөлдэг юм. «Конейсто» хадаа совет машина түхеэрэлгэнүүдые, электровозуудые, транспортна, загаһа барилгын ба пассажирска суднануудые, мүн бусад продукци ехээр худалдажа абадаг байна. Бүлгэмэй худалдаа наймаанай эрьесэ жэлһээ жэлдэ ургана.

Программна жолоодолготой совет станогууд, түмэр хабтайлгадаг, отолдог түхеэрэлгэнүүд Финляндида үргөөр алдаршанхай. Миккели хото шадархи Пертума нютагта ошоходоо энээндэ этигээ һэмди. «Роллан» фирмэ эндэ байрладаг юм. Промышленна зорилготой эзмсэг хэрэгсэлнүүд, пластмасса болон алюминий хабтайлгаха прессүүд энэ фирмын предприятинуудта бүтээглэдэг байна. «Совет станогуудай туһаламжаар продукцияа гаргадаг байһандаа сэдьхэлээ хананхайбди», — гэжэ фирмын директорадай гэшүүн К. Канисто бидэнэртэй хөөрэлдэхэдөө хэлэбэ. — Манайда иимэ хэдэн станогууд бин, найдамтай һайнаар хүдэлнэ. Мүнөө үйлэдбэреэ үргэдхэхые шиидээбди. Тиин нимэ зорилготойгоор (Финляндида түрүүлэн) совет станок-термомопласт-автомат түхеэрэлтэ худалдажа абахые түсэблэнхэйбди.

Мүнөө үедэ Финляндиин 150 томо ехэ, 3 мянга гаран дундуур хэмжээнэй ба жэжэ фирмэ «Конейсто» гэжэ бүлгэмдэ ороно. Советфинляндиин «Конела» (автомобильнууд) «Элорг-Дата» (электронно-тоолон тодорхойлогдын техникэ), «Тебойл», «Соумен Петрооли» (нефть ба нефтепродуктнууд) болон бусад акционернэ бүлгэмүүд худалдаа наймаанай харилсаа холбоое хүгжөөлгэдэ шухала һуури эзэлнэ. Эдэнэй олонхид 30 гаран жэл соо худалжэ байнхай.

СССР болон Финляндиин хоорондохи эд бараанай эрьесэ тухай зургаадахи хэлсээн (1976 — 1980 онууд) дүүрэжэ байна. Хэлсээн, тухайлхада, 16 процентээр үлүүлэн дүүргэгдэхэ юм гэжэ мэргэжэлтэд тоолон гаргаа. 1981—1985 онуудта бэелүүлэгдэхэ шэнэ, долоодохи хэлсээн һаяхан Москвада баталагдан абтаа һэн. Тэрэ худалдаа наймаанай эрьесые 25 процентээр дээшэлүүлхые хараална. Энэ хэлсээн 1990 он болотор хоёр ороной хоорондо баталагдаһан худалдаа наймаанай-экономическа, промышленна, эрдэм, техникын харилсаае хүгжөөн гүнзэгырүүлхэ удаан болзорой программын дүримүүдые бодотоор бэелүүлһэн хэлсээн болоно.

Үнгэрһэн жэлдэ Советскэ Союзай ба Финляндиин хоорондохи хани барисаан, хүршэ ёһоной харилсаан, нэгэ нэгэндэ туһалалсалга саашадаа гүнзэгырөөр хүгжөөгдэнэн байгаа. Энэнь дүүрэжэ байгаа совет-финляндиин хани барисаанай һарын үедэ улам элээр харагдаба. Энэ үшар Суоминн национальна һайндэртэ тэмдэглэгдэнэ.

Н. ГОЛБУНОВ,
ГАСС-ай корр.

Хельсинки.

Энэ һара соо харуулагдаха

Байгша оной һүүлшын һара декабрь соо харуулагдаха фильмүүдтэй харагшадаа танилсуулхада иимэ байна. «Мосфильмда» буулгагдаһан уянгата **«Старомодная комедия»** гэжэ фильмые нэн түрүүн дурдая. Энэ мэдээжэ совет драматург Алексей Арбузовай түрүүшын фильм болоно. Тэрэнэй бүхы зүжэгүүд соо залгамжалан гарадаг жаргалаа өөрөө бэдэржэ олохо тухай темэ эндэшье үргэлжэлнэ.

Фильм дотор энеэдэтэйшье үйлэ хэрэгүүд бии. Тон бэрхэ актёрнууд Алиса Фрейндлих Игорь Владимиров хоёр гол рольнуудыень гүйсэдхэнэ. Бэлла Ахмадулина Андрей Вознесенский хоёрой шүлэгүүд дээрэ бэшэгдэһэн Михаил Таривердиевэй дуунууд фильмые уянгата болгоно.

Мүнөө үеын хүдөө нютагта болоһон нэгэ үшар тухай **«Молодая жена»** гэжэ картина хөөрэнэ. Гуша гараһан хүндэ харюугай ямаршье дурагүй аад гараһан залуу басаганай дуранай түүхэ эндэ харуулагдана. Юундэ «түүхэ» гаа хойно гансаараа үлэһэн гуша гаратай хүн өөрынгөө һайн һайхан сэдьхэлэй, иногдуранай хүсөөр залуу һамганайнгаа зүрхэндэ харюугай дуранай дүлэ бадаруулжа шадана.

Бага Броннодохи театрай залуу актриса Анна Каменкована хүнгэн бэшэ роль найдагдаһан гээшэ. Гол героймнай бидэнэй нюдэн дээрэ ургажа, тон һайхан сэдьхэлтэй, гүнзэгы бодолтой, нүхэрэйнгөө һанаае гүйсэд хангамна һайн эхэнэр болоно. Тиимэ хадаа актриса Анна Каменкова Бүхэсоюзна XII кинофестивальда «эхэнэрэй роликие эрхимээр гүйсэдхэнэй түлөө» гэһэн шанда хүртэһэн байна бшуу. Новосибирскын «Крас-ный факел» гэжэ театрай ведлуу актёр Владлен Бирюков мүн лэ бэлигтэй актёр байнаа тэмдэглээ. Гэхэтэй хамт бусад гүйсэдхэгшэдэй дундаһаа Галина Макарова тэмдэглэлтэй шэнги. «Вдовы» гэжэ фильмнээ хүгшэн эжы Лизые (Макаровае) һанана ёһотой.

Олег Куваевай **«Территория»** гэжэ туужаар бэшэгдэһэн иимэл нэрэтэй лентые хаптаг дурдая. Геройнуудынь — геологууд-алта бэдэрэгшэд

«Ищи ветра». Граждан дайнай үе. Үнэтэ үүлтэрэй һүрөө моридые хамгаалхын тулаан сэрэгшэдэй хэһэн тэмсэл энэ фильм дотор харуулагдана.

Мэдээжэ артистнууд Павел Кадочников, Лев Прыгунов, Михаил Кононов, Константин Григорьев гэгшэд эндэ нарадана.

«Дожди по всей территории». Елена Зыковагай сценари дээрэ залуу режиссер Владимир Шмаков тус фильм найруулһан байна. БССР-эй Верховно Советэй депутат, Белоруссиин ЛКСМ-эй ЦК-гай гэшүүн трактористка Мария Жарко тухай тэндэ хөөрэгдэнэ.

Ноябрь һара соо харуулагдажа эхилһэн **«Вкус хлеба»** гэжэ дүрбэн серитэй фильм декабрь соошье үргэлжэлүүлэгдэхэ.

«Большое путешествие Болека и Лелека» гэжэ польско үнгэтэ мультфильм бишыхан харагшадыемнай нирхуулха. Мультипликационно киногой мэдээжэ гол геройнуудай 80 үдэрэй туршэ соо дэлхэйе тойроһые тэмдэ харахат.

Румынин кинематографистнуудай табиһан **«Летняя история»** гэжэ хоёр серитэй фильм румын гүрэнэй бэлгуулагдаһан тухай домогоо.

Гансал мүнгэнэй һэшэлтэй болоһон мүнөө үеын американ байдалые **«Забавные приключения Дика и Дика»** гэжэ кинокартина харуулна.

Хүршэ Япон ороной режиссернууд **«Тоска по родине»** гэһэн үнгэтэ фильм найруулһан. Тэрэниие бидэ, бүряад ороной кино харагшадмүн лэ декабрь һара соо хүлээн рахабди.

Т. НИКУЛИНА,
кинопрокадай ахамад редактор.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: «Старомодная комедия», «Молодая жена» гэһэн фильмүүдһээ хэһэгүүд.

ЕХЭ ҺУРГААЛ БОЛОГ ЛЭ

Теннисээр «Труд» бүлгэмэй Хакасай областной советэй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн дүрбэн үдэрэй турша соо Абакан хотодо боложо дүүрэбэ. Буряадай АССР-эй Гэгээрэлэй министерствын хүүгэдэй спортын һургуулиин һурагшад энээндэ хабаадаһан байгаа.

РСФСР-эй эрхим бэрхэ олон теннисистнүүд, тэрэ тоодо улаасхооронды классай спортын хоёр мастер: РСФСР-эй оло дахин чемпион Г. Стрельников (Краснодар), Л. Панова (Красноярск), мүн СССР-эй спортын 12 мастер Хабаровск, Эрхүү, Усолье-Сибирское, Новосибирск, Бердск болон Россиин бусад хотонуудһаа ерэһэн байха юм.

Буряадай багшанарай институдай физическэ хүмүүжүүлгын факультедэй студент, спортын мастерта кандидат, Буряадай ба Аласдурна зүгэй чемпион Александр Мүгдуев, эдиршүүлэй дунда зонын чемпион болоһон спортын мастерта кандидат Сергей Черепанов, эдир теннисистнүүд А. Колмаков, М. Воробьев, технологическа институдай студентка, спортын мастерта кандидат Елена Намсараева, һурагшад М. Пескова, Л. Дербилова, Н. Гершман гэгшэд Буряадай АССР-эй нарэ хүндые хамгаалба.

Манай теннисистнүүд Абаканай (5 : 1), Бердскыи (5 : 4), Красноярскын (5 : 1) суглуулагдамал командануудые шүүжэ. түгэсхэлэй нааданда хабаадаха эрхэдэ хүртөө. Гэбэшье дахинаа уулзахадаа, Абакан Красноярск хоёроо шүүжэ шадангүй, арбан команда соohоо табадахи һуури эзэлһэн байгаа.

Манай теннисистнүүд соohоо А. Мүгдуев илангаяа амжалтатай һайнаар наадаа гээд тэмдэглэлтэй. Түрүүшээр тэрэ дүрбэн хүнйие шүүжэ, түгэсхэлэй нааданда гараһан байна. Тиихдээ тэрэ габшагай түргөөр добтолжо, шанга сохилтонуудые алишье талаһаа хэжэ, шадамар бэрхэ байһанаа харуулан, хэдэн илалта туйлаа гэхэ гү, али Россиин бэрхэ теннисистнүүдэй нэгэн—Эрхүүгэй С. Лобановые, Абаканһаа Е. Мороковые, А. Ивановые, Бердскһээ В. Корчиминские 2:0 тоотойгоор шүүжэ. 48 хүн соohоо 6-дахи һуури эзэлбэ.

Эрэшүүлэй дундаһаа Г. Стрельников илаа.

Эхэнэрнүүдэй дундаһаа Е. Намсараева һайнаар наадажа, түгэсхэлэй нааданда гараба. Елена 11 илалта туйлаад, 36 хүн соohоо 7-дохи һуурида гараа.

Эдир теннисистнүүд Колмаков, Воробьев, Пескова, Дербилова болон Гершман гэгшэдтэ энэ мүрысөөн ехэ һургаал болоһон байна.

Ю. ВЛАСОВ,
республикын столой теннисэй федерацийн харюусалгата секретарь.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: хоёрдохи һуури эзэлһэн С. Грудинин наадажа байна; хоёр хоёроороо уулзалгада манай командын гэшүүд М. Пескова, Е. Намсараева гэгшэд мүрысөөнэ.

П. НОВАГАП фото.

ХИЛЫН СААНАҺАА · ТАСС · АПН ·

МОНГОЛ ОРОНОЙ ҺАЙНДЭР

УЛААН-БААТАР. Монголой гүрэнэй түүхэдэхи гайхамшагта үдэртэ — хамжаанай хүдэлөөнэй орон дотор илаһаар 20 жэлэй ойдо зорюулагдаһан һайндэр бүхы Монголой Арадай Республикада боложо байна. Баярай суглаан нинслэл хотодо боложо, МНРП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, МНР-эй Арадай Ехэ хуралай Президиумэй Түрүүлэгшэ Ю. Цеденбал, МНРП-гэй ЦК-гай Политбюрогой, республикын правительствын гэшүүд тэрээндэ хабаадаба.

Манай орон дотор хүдөө ажахые хамтаруулга хадаа арадай революциин эгээл ехэ илалтануудай нэгэниинь болоно гэжэ тоолохо эрхэтэйбди гээд МНРП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, МНРП-гэй ЦК-гай секретарь Н. Жагварал хэлэбэ. В. И. Ленинэй һургаалые, хүдөө ажахые социалис ёһоор шэнэдхэн хубилгалгада Советскэ Союзай баян дүй дүршэлые зохёохы ёһоор хэрэглэжэ, МНРП энэ хүшэр хүндэ, орёо бэрхэшээлтэй зорилго шиидхэһэн байна.

Ниитын үйлэдбэриие саашадань хүгжөөхэ, социалис үйлэдбэриин харилсаае үргэдхэхэ, мүнөөнэй эрдэм, техникын ба түрүү дүй дүршэлэй туйлалтануудые хүдөө ажахын үйлэдбэридэ үргэнөөр нэбтэрүүлһэнэй үндэһөөр хүдөөгэй ажалшадай һуудал байдал хэлбэришэгүйгөөр һайжаруулха гээшэ МНРП-гэй мүнөө үеын аграрна политика болоно гэжэ тэрэ тэмдэглээ.

Агууехэ Советскэ Союзай, аха дүү социалис оронуудай үнэн зүрхэнэй туһаламжаар, манай арадуудай хоорондохи ленинскэ хани барисаанай асари ехэ нүлөөгөөр республикамнай саашадаа хурдан түргөөр хүгжэһэн, хүдөө ажахын үйлэдбэриин хүсэнүүдые нэмээһэн, хүдөө нютагта социалис хубилалтануудые хэһэн байна гэжэ элидхэлшэ хэлэбэ.

ПНОМПЕНЬДЭ БАЯРАЙ СУГЛААН БОЛОБО

ПНОМПЕНЬ. Кампучиин национальна аршалан хамгаалгын нэгэдэмэл фронтын байгуулагдаһаар түрүүшын жэлэй ойдо зорюулагдаһан баярай суглаан Пномпеньдэ болобо.

ЕФНСК-е эмхидхэн байгуулга эрхэ сүлөөгэй, бэеэ дааһан байдалай ба социальна дэбжэлтын түлөө Кампучиин арадай тэмсэлдэ асари ехэ түүхэтэ удха шанартай байна, шэнэ шухала шата болоно гэжэ ЕФНСК-гай ЦК-гай түрүүлэгшэ, Кампучиин Арадай-революционно Советэй Түрүүлэгшэ Хенг Самрин элидхэл хэхэдээ мэдүүлээ.

Сэрэгэй, политическэ, социально-экономическа асуудалнуудаар НРК-гай, туйлаһан амжалтанууд тухай хэлэхэдээ, ороной 3 миллион хүн зонние алаһан, худаһан, үгтэй тулюур байдалда оруулһан Пекинэй табиманнуудай зонхилхо үедэ тохёолдоһон хүндэ хүшэр байдалые усадхаха хэрэгтэ Советскэ Союзай, Вьетнамай ба бусад социалис оронуудай үнэн зүрхэнэй туһаламжа үзүүлһэниинь шухала удха шанартай байна гэжэ элидхэлшэ тэмдэглээ.

АЮУЛГҮЙН СОВЕДТЭ

НЬЮ-ЙОРК. Холбоото Штадууд болон Иранай хоорондохи харилсаае ООН-ой Аюулгүйн Совет зүбшэн хэлсэжэ үргэлжэлһөөр. Элдэб гүрэнүүдэй түлөөлэгшэд үгэ хэлэхэдээ, американ-иран харилсаанай түгшүүрил нэб найрамдалда, арадуудай аюулгүй байдалда хоро хүргэхэ байна гэжэ тэмдэглэбэ.

Гэхэтэй хамта, Холбоото Штадуудай «сэрэгэй» хёмороо зүришэлдөөнэй түсэбүүдые бэелүүлхэ гэжэ эрмэлзэһэндэнь һанаагаа зобожо байһанаа хөөрэлдөөнүүдтэ хабаадагшад мэдүүлбэ.

Кувейдһээ ООН-ой дэргэдэ саг үргэлжэ байдаг түлөөлэгшэ А. Бишара зүбшэн хэлсэгдэнэн асуудалаар тогтоолой проектдэ, хэдэн дурадхалнуудые оруулһан байна

Уласхоорондын арсалдаата асуудалнуудые сэрэгэй заналтаар, хүсэ хэрэглэлгээр бэшэ, харин эбэй ёһоор шиидхэхэ шухала байһые ООН-ой Аюулгүйн Совет нэн түрүүн баталха ёһотой гэжэ А. Бишара хэлээ.

Шахай захиргаанииг Иранай гэмнэнэн ушарые уласхоорондын эмхи анхаралдаа абаха ёһотой гэжэ бүлэглэлдэ хабаададагүй оронуудай делегадууд мүн лэ тэмдэглэбэ. Бангладешэй түлөөлэгшэ К. М. Кайсерай мэдүүлнэнэй ёһоор, ООН-ой Аюулгүйн Совет эдэ гэмнэлгэнүүдые хаража үзэхэ зэргэтэй.

КАМПУЧИИН МИД-эй МЭДҮҮЛГЭ

НЬЮ-ЙОРК. Кампучиин-Таиландын хилэ дээрэ хүшэр хүндэ байдалай тохёолдоһонһоо уламжалан, Кампучиин Арадай Республикын Гадаадын хэрэгүүдэй министерствын мэдүүлгэ ООН-ой Генеральна Ассамблейн ба Аюулгүйн Советэй түсхай документ болгодожо тараагдаа.

Һүүлэй үедэ Таиландын тала Кампучиин бэеэ дааһан байдалые, газар дайдынь бүрин бүтэн байлгые хазагайруулһан ябуулганууdые үүдхэнэ гээд мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ. Тиигэжэ Кампучида эсэргүүгээр һүйдхэлтэ ябуулганууdые хэхэдэнь Пол Подой банданууdта Таиландын засагаархид туһаламжа, дэмжэлгэ үзүүлнэ. Кампучи руу шурган орохын тула эдэнэр Таиландын газар дээрэ шэбээлнэ бшуу. Пол Подой үлэгдэлнүүдтэ туһалха, материал болон техникээр хангаха үргэн ехэ түбүүд байгуулагданхай.

Кампучиин Арадай-Революционно Совет Таиландын засагаархидай иимэ политикые буруушаагаад, тэрээндэ эсэс табихыень эриб э.

ИРАНДАХИ БАЙДАЛ

ПАРИЖ. Урдын шахай энэ орондо ороохо зүбшөөлэй үгтэнэн тухай дуулахадаа, США-тай хёморхогүйн тула Иран бүхы хэмжээнүүдые абаһан байгаа гэжэ Иранай гадаадын хэрэгүүдэй министр С. Готб-Заде «Фигаро» газетэдэ интервью үгэхэдөө мэдүүлбэ.

Тэрэнэй үбшэн байһые элирүүлхын тула Иранай хоёр врачые шахтай уулзуулжа, бэсыень шалгуулхые Иран гуйһан байгаа гээд тэрэ хэлэбэ. Энээнэй һүүлээр США-гай хараа бодол иранайхидта ойлгуулагдаха ёһотой һэн. Гэбэшье энэ гуйлтадань арсалта хэгдэнэн байха юм.

Готб-Заде гэгшын хэлэлэнэй ёһоор, энэ мухардалгаһаа гараха арга олохын тула Иран бүхы юумэ хээ Шахые бусаажа үгэхыень министр эрилтэ табиха зуураа, барисаанда байһан американецууд сүүдлэгдэхэ юм гэжэ тэмдэглэбэ.

Вашингтон. Тегерандахи байдал «урдынхяараа хубилалтагүй байнаар» гэжэ гүрэнэй департаментын түлөөлэгшэ ээлжээтэ пресс-конференци дээрэ мэдүүлбэ. Барисаанда абтаһан американецуудые сүлөөлхые туйлахадаа, «ондоо ябуулганууdые» бэслүүлхынгээ урда тээ США хуули гаргалгын ба дипломатическа хэмжээнүүдые хэрэглэхэ юм гэжэ тэрэ тэмдэглээ.

Гэхэ зуура, нимэ асуудалые шиидхэхын тула сэрэгэй хүсэ хэрэглэлгээр гэжэ ушар байдал элирхэйлэн гэршэлнэ.

Шахые бусаажа үгэхэ тухай Иранай эрилтэнүүд тухай тогтоходоо, США-гай правительство тэрэниие оронһоо газаашань табихые һанаашалнагүй, ажаһуухагазар олоходонь тарээндэ туһалхые ороллоожо байна гэжэ гүрэнэй департаментын түлөөлэгшэ дахинаа мэдүүлээ.

КАИР. Иранай урдын шахые Египедтэ ерэхыень президент Сададай урийые үшөө дахин баталһан Египедэй правительствын тусхай мэдүүлгэ эндэ толилогдобо. Шах болон тэрэнэй бүлын гэшүүдтэ политическэ хорохо газар олгохоор бэлэн байһанаа мэдүүлгэ соогоо элирхэйлнэ.

ҮРЭГҮЙ ДЭНШЭЛГЭ

ВАШИНГТОН. США-гай финансын министр У. Миллер зургаан үдэрэй туршада нефть ехээр олзоборилдог Дүтын Зүүн зүгэй ороноуудаар дэншэжэ ябаһанаа мүртэй үрэ дүнгүүдые туйлангүй, Вашингтоноо бусажа ерэбэ. Тэрэ Саудовска Аравида, Абу-Дабида, Кувейдтэ хүрэһэн байгаа.

Иранда эсэргүүгээр Холбоото Штадуудай үүдхэжэ байһан сэрэгэй заналтануудаар һанаагаа зобоһоноо Араб гүрэнүүд элирхэйлэн мэдүүлнэ гэжэ министр хэлэбэ.

Нефтиин асуудаларшье хэһэн хөөрэлдөөнүүд Миллертэ амжалта асарбагүй. Американ-иранай зүришэлдөөнэй үедэ нефть худалдалгые хороохогүй тухай найдуулганууdые бүхы араб нефтиин 70 процентын абтадаг дээрэ заагдаһан оронуудай хүтэлбэрилэгшэдһөө абаха гээшэ тэрэнэй гол зорилго байгаа. Гэбэшье Саудовска Аравиин ба Абу-Дабиин хүтэлбэрилэгшэд энэ талаар огто найдуулаагүй. Ерэхэ жэлдэ нефть олзоборилон худалдалгаяа хороохо хараатай байһанаа Кувейт американ министртэ мэдээсэбэ.

ГАЙ-ГАЙ экран

Үнгэрһэн долоон хоногто харгыда зургаан гэнэ усал болоо. Гэнэ усалай уршагта хойшолонгынь гэхэдэ, хоёр хүн наһа бараһан, дурбэн хүн үндөөр шархатаһан байна. Тиихэдэ ороойдоол нэгэ үдэрэй туршада нэгэ мүнэн гурбан авари болоо гэжэ тэмдэглэлтэй.

Мүльһэлиг, халтируухай харгыгаар машинаяа һэримжэгүйгөөр ябуулһан жолоошон М. Т. Коломейчук руляа алдажа, харгын хажуудахи уляангир модо мүргүүлһэн байна. Тэрэ «ЗАЗ-968» түхэлэй автомашинын жолоошон юм. Хажуудань һуулсаад ябагшадай нэгэниинь наһа бараһан, нүгөөдэнь шархатаһан байна.

Энэ хугасаа соо харгыгаар ябаха дүрим сахиха талаар рейднүүд үнгэргэдөө . Гүрэнэй автоинспекциин худалмэрилэгшэдэй үнгэргэһэн иимэ шалгалтануудай үедэ харгын дүрим хазагайруулһан 908 жолоошоной 38-ниинь һогтуугаар машина жолоодожо ябаа. Тэдэнэй хоёрынь хоёрдохёо бариг даһан байна. Түрүүшын үедэ хэлэгдэһэн һэргылэмжын үгэнүүд, зүбшэл, заабари, шанга хэмжээнүүдшье зарим жолоошодто бодото хэшээл, һургаал болоогүйнь харамтай.

Саашадаашье харгын дүрим хазагайруулагшад тушаа шанга хэмжээнүүд абтадаг байха.

Г. МОРГУНОВА,
Буряадай АССР-эй МВД-гэй гүрэнэй автоинспекциин худалмэрилэгшэ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Ажалай журам бэхижүүлхэ» — түрүү бэшэг. Малай үбэлжэлгэ. «Амжалта туйлаха байһандаа этигэнэбди» — М. Борисовай статья. «Сабшалан һайжаруулха габшагай хоёр һара».

Хоёрдохи хуудаһанда. «Ажахы эрхилэлгые нарижуулан һайжаруулха. «Энэ хадаа бидэнэй шалгалта»— Б. Кушеевэй статьягаа эхин. (Түгэсхэлынь гурбадахи хуудаһанда). Марксистско-ленинскэ һуралсал. «Политическэ удхатай үгын удха шанар» — З. Сусловай статья. Фото-мэдээсэлнүүд.

Гурбадахи хуудаһанда. «Хоёр дахин ойгоо тэмдэглэгшэ» — Ф. Бальбуровай статья. Редакцида ерэһэн бэшэгүүдһээ. Ц. Базарсадуевай статья. Хилын саана.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Эб найрамдалай модон»— П. Васильевай статья. Бүхэ барилдаан. «Дэбжэлтэ бии гэбэшье...» — В. Бадмаевай статья. ГАИ-гай экран. АПН-эй материал. Мэдээсэлнүүд, соносхолнууд.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита-2». 7.55 — Дамжуулгын программа. 8.00 «Время». 8.40 — Үглөөнэй гимнастика. 9.05 — «Горнистнууд, харюусагты». 9.35 — «Камертон» — телевизионно уран һайханай фильм (2-дохи сери). 10.40 — «Энээн тухай юу хэлэхэ-та?». Баримтата фильм. 11.15 — Арадай инструментнүүдэй ансамблиин концерт. 12.00 — Шэнэ һонин. 12.05 — Забһарлалга. 13.55 — Дамжуулгын программа. 14.00— Шэнэ һонин. 14.20 — «И станут зерна золотом» — телевизионно баримтата фильм. 15. 10 — «Уран зураашад тухай өгүүлэлдөөн». СССР-эй арадай уран зураша Е. Ф. Белошова. 15.40 — «Шатар шадага — хүгжөөмэй хэшээл» (2-дохи дамжуулга). 17.10 — «Олон түмэнэй ленинскэ университет».

Улаан-Удэ. 17.40—«Галзагал» — программа.

«Орбита-2». 18.15 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ». 18.30 — «Баатарлага» — телевизионно альманах. 19.00 — Финляндиин национальна һайндэрые тэмдэглэнэ. Финляндиин телевиденийн программа. 20.30 — «Время». 21.05 — Үндэсэй бүүнэй уласхоорондын шоу. 21.50 — Түбэй телевидениин программа. Бүхэсоюзна радиоэстрадно-симфоническа оркестрэй концерт. 22.50 — Шэнэ һонин.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММ

«Орбита-2». 17.40 — Хоккөйгөөр СССР-эй чемпионат. «Химик» — «Динамо» (Москва) (3-дахи сери).

Улаан-Удэ. 18.15 — Уласхоорондын. 18.25 — «Ямаша ба баабгай» — телевизионно тэ зорюулагдаһан спектакль. 19.05 — Литературна уншалга. 19.35 — Уласхоорондын шоу. (буряадаар). 19.50 — Телевизионно баримтата фильм. Үндэсэй программа. 20.50 — Фильм-концерт. 21.05 — «Хочу быть министром» — уран һайханай фильм.

(Газетымнай удаадахи номер декабриин 8-да гарана).

Редакторай орлогшо И. Р.-Д. ОЧИРОВ.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. ЛЕНИНА, 35, редактор—2-54-54, приемная—2-54-93, зам. редактора—2-68-08, зам. редактора—2-62-62, отв. секретарь—2-50-52, секретариат—2-66-76, отделы: партийной жизни—2-60-91, пропаганды—2-56-23, промышленности и строительства —2-61-35, сельского хозяйства —2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60-21, информации—2-34-05, переводов—2-54-93, писем и селькоров—2-67-81, корректорская—2-35-95, машинное бюро—2-57-63, фотолаборатория—2-33-61, отдел объявлений—2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли.
Н-02571. Заказ № 280. Индекс 5801.

«СПОРТЛОТОНУУДАЙ» ТИРАЖАЙ ДҮНГҮҮД

«Спортлотонуудай» декабриин 1-дэ үнгэргэгдэһэн 48-дахи тиражай дүнгүүдые Спортивна лотерейн главна управлени сосолбо.

«49-һөө 6-ень тааха спортлото». 1-дэхи шүүбэри: Зургаа таба+нэгэ номернуудые хэншье таагаагүй. Табан номер таагшад (11 карточка) —5121 түхэриг, дүрбэ+нэгэ номер тааһан хүнүүд (49 карточка)—100 түхэриг, дүрбэн номер таагшад (869 карточка)—75 түхэриг, гурбан номер тааһан хүнүүд (21015 карточка) 3 түхэриг абаха.

2-дохи шүүбэри: Зургаа ба таба+нэгэ номернуудые нэгэшье хүн таагаагүй. Табан номер тааһан хүнүүд (6 карточка) — 1488 түхэриг, дүрбэ+нэгэ номер таагшад (19 карточка) — 89 түхэриг, дүрбэн номер тааһан хүнүүд (504 карточка) — 64 түхэриг, гурбан номер таагшад (9966 карточка) 3 түхэриг абаха болоно.

«36-һаа 6-ень тааха спортлото». 1-дэхи шүүбэри: Табан номер таагшад (7 карточка)—8978 түхэриг, дүрбэн номер тааһан хүнүүд (618 карточка)—151 түхэриг, гурбан номер таагшад)19396 карточка) 8 түхэриг абаха.

2-дохи шүүбэри: Табан номер тааһан хүнүүд (3 карточка) — 10.000 түхэриг, дүрбэн номер таагшад (655 карточка) — 214 түхэриг, гурбан номер тааһан хүнүүд (23047 карточка) 6 түхэриг абаха байна.

«Спортлотонуудай» 48-дахи тиражай шүүбэринүүд 1979 оной декабриин 12-һоо 1980 оной январиин 12 болотор түлэгдэхэ. (ТАСС).